

Anonim Şirketlere Kayyım Atanması Ve Temsil Yetkisi

Av. Hasan Berk TORAMAN*¹

Öz

Anonim şirketlerin tüzel kişiliği haiz olup iradelerini organları aracılığıyla açıklarlar. Anonim şirketler insana özgü olan özellikler dışında bütün haklara ve borçlara ehildirler. Anonim şirketler zorunlu organlara sahip olmasıyla beraber fiil ehliyetini kazanır ve iradesini organları aracılığıyla açıklarlar. Şirketin fiil ehliyetini kullanmasının şekillerinden biri de temsildir. Kural olarak anonim şirketlerde temsil yetkisi yönetim kuruluna aittir. Ancak istisnai hallerde anonim şirketler kayyım tarafından temsil edilebileceklerdir. Anonim şirketlerin kayyım atanarak temsil edilmesi halinde atanacak kayyımın hangi kanun uyarınca atandığı veya kayyımın türüne göre temsil yetkisini kapsamı ve bu temsil yetkisinin sona erdiren nedenler değişiklik gösterecektir. Çalışmamızda da anonim şirketlerin kayyım tarafından temsili ve kayyımın bu temsil yetkisinin kapsamı detaylı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Anonim şirketlerin temsili, temsil yetkisinin kapsamı, temsil yetkisinin sınırları, kayyımın temsil yetkisi.*

Appointment of Trustees for Joint Stock Companies and Scope of Representation Authority

Abstract

Joint-stock companies have legal personality and express their will through their organs. Joint stock companies are capable of holding all rights and obligations, except for those exclusive to natural persons. Joint-stock companies acquire legal capacity by having the mandatory organs and express their will through these organs. One way a company exercises this legal capacity is through representation. As a rule, the authority to represent a joint stock company belongs to its board of directors. However, in exceptional circumstances, joint-stock companies may be represented by a court-appointed trustee. In cases where a joint-stock company is represented by a court-appointed trustee, the legal basis for the appointment,

¹ Av. Hasan Berk TORAMAN, İstanbul Aydın Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, ORCID:0009-0007-0121-9644, hasantoraman@stu.aydin.edu.tr, hasan2323toraman@hotmail.com.

the scope of the trustee's representation authority depending on the type of trusteeship, and the grounds for the termination of such authority may vary. This study will conduct a detailed examination of the representation of joint-stock companies by a trustee and the scope of the trustee's representation authority.

Keywords: *Representation of joint stock companies, scope of representation authority, limits of representation authority, trustee's representation authority.*

I. Giriş

Anonim şirketler tüzel kişiliğe sahip olduğundan bu tüzel kişiliğin iradesi organları vasıtasıyla açıklanmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)¹ uyarınca zorunlu organlar olan genel kurul ve yönetim kurulunun oluşması ile beraber anonim şirket fiil ehliyetini kazanacaktır. İşte bu fiil ehliyetini şirket, temsil yetkisine sahip olan gerçek veya tüzel kişiler aracılığıyla kullanacaktır. Anonim şirketin temsil yetkisine sahip organlarının yapmış olduğu işlemler, anonim şirketin tüzel kişiliği tarafından yapılmış sayılacaktır. Bu şekilde anonim şirket, borç altına girer ya da bir hak kazanır. Dolayısıyla temsil yetkisinin kimde olduğu ve bu temsil yetkisinin sınırlarının doğru bir şekilde tespit edilmesi Türk hukuk sistemi ve Türk ekonomik yapısı açısından merkezi bir konumda olan anonim şirketler açısından büyük bir öneme sahiptir. Anonim şirketlerde temsil yetkisine sahip organ, kural olarak yönetim kuruludur. Fakat istisnai hallerde anonim şirketin bulunduğu kademeye göre temsil yetkisi farklı organlarca veya kişilerce de kullanılması söz konusu olabilecektir. Şöyle ki kural olarak şirketin tüzel kişilik kazanmasından, tasfiye kararına kadarki süreçte temsil yetkisi yönetim kurulunda iken tasfiye kararının alınmasından, şirketin ticaret sicilinden terkinine kadar tasfiye memurlarına, iflas halinde iflas organlarına ve şirketi temsil için atanan kayyımlıkta ise kayyımına ait olacaktır.

Çalışmamızın temelini anonim şirkete kayyım atanması ve bu kayyımın temsil yetkisi oluşturmaktadır. Anonim şirkete kayyım atanmasına ilişkin düzenlemeler 3 farklı kanunda toplanmıştır. Öncelikle anonim şirketlere kayyım atanması ve kayyım tarafından temsili meselesi TTK'da ki düzenlemeler uyarınca söz konusu olabilmektedir. Ayrıca 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)² uyarınca anonim şirketleri de kapsayacak şekilde kayyımlık müessesesi ilişkin düzenlemeler hüküm altına alınmıştır. Son

¹ RG. 14.02.2011/27846-6102.

² RG. 08.12.2001/24607-4721.

olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)³ madde 133 uyarınca da anonim şirketlere kayyım atanabileceği ve bu kayyım aracılığıyla şirketin temsil edileceği düzenlenmiştir.

Çalışmamızda öncelikle Türk hukukunda temsil kavramına değinilecek, ardından temsile ilişkin kanuni düzenlemeler açıklanacak, daha sonrasında ise anonim şirkette temsil meselesi açıklanacaktır.

Çalışmamızın devamında ise anonim şirketlerin kayyım tarafından temsili meselesi doktrin ve yargı kararları ışığında ve kendi kanaatlerimiz de belirterek detaylı şekilde açıklanmaya çalışılacaktır. Anonim şirketlerin kayyım tarafından temsili meselesinde ise öncelikle Türk hukukunda kayyım kavramına değinildikten sonra TMK ve TTK kapsamında anonim şirketlere kayyım atanması konusu, ardından CMK kapsamında anonim şirketlere kayyım atanması konusu incelenecek ve son olarak da denetim kayyımı ile konkordatonun tasdiğiyle kayyım atanması hususları doktrin ve yargı kararları ışığında değerlendirilecektir.

II. Türk Hukukunda Temsil Kavramı

Temsil kelime anlamı olarak bir topluluk ya da bir kimsenin adına davranma, simgeleme, sembol olma anlamına gelmektedir⁴. Hukuk terminolojisi açısından temsil, temsilci tarafından yapılan ya da kabul ettiği bir irade bildiriminin temsil olunan için geçerli sayılmasıdır⁵. Netice olarak temsilin; temsilci, temsil olunan ve üçüncü kişiden oluşan bir yapısı bulunmaktadır⁶. Temsile ilişkin genel düzenlemeler 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)⁷ içerisinde düzenlenmiştir. TBK uyarınca temsil dolaylı ve doğrudan temsil olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. TBK m. 40/1 uyarınca doğrudan temsilde temsilci, temsil olunan adına hareket etmekte ve temsil olunan adına yapmış olduğu her türlü hukuki işlemin sonuçları temsil olunan kişinin şahsında doğmaktadır⁸. Doğrudan temsilde temsilci, temsil olunan adına hareket etmekle beraber kendi hesabına hareket ederse, sözleşmenin tarafı yine temsil olunan olacaktır⁹. Temsil olunanın kendi şahsında doğacak borç veya alacakların temsilciye devredip etmeyeceği ise onların iç ilişkisi ile alakalıdır. Dolayısıyla temsilci ile gerçekleştirilen bir hukuki işlemin hüküm

³ RG.04.12.2004/25673-5271.

⁴ http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=veritbn&kelimesec=309081, (Erişim Tarihi: 20.03.2024).

⁵ OĞUZMAN, M. Kemal; ÖZ, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Vedat Kitapçılık, B.18, İstanbul, s. 217, ŞENYÜZ, Doğan: Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler, B.8, Ekin Yayınları, Bursa, 2016, s. 69,

⁶ EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.17, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2015, s. 79.

⁷ RG.04.02.2011/27836-6098.

⁸ NAMİ, Halük Nami: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.17, Beta Yayınevi, İstanbul, 2020, s.142.

⁹ NOMER: s.142.

ve neticeleri, temsil edilen kişiye ait olacaktır¹⁰. Temsil aynı zamanda ticari ilişkilerde temel bir kural haline gelmiştir¹¹.

Gerçek kişiler bakımından temsil, kişilerin birtakım sebeplerle yapmaları mümkün olmayan ya da bizzat yapmak istemedikleri hususları, kendileri katılmaksızın gerçekleştirmelerine olanak vermektedir. Ancak tüzel kişiler açısından temsil bir zorunluluktur. Zira temsil kavramı olmadan tüzel kişilerin piyasaya katılımı dahi mümkün değildir. TMK m. 432 uyarınca hakkında kısıtlama kararı verilen bir kişi için vasi atanmasının zorunlu olduğu duruma benzer şekil de bazı kanun maddeleri ya da mahkeme kararları sonucunda da yasal bir zorunluluk olarak temsil kavramı karşımıza çıkabilmektedir.

TBK'nın 40. ve 48. maddeleri arasında Türk hukukunda temsile ilişki genel düzenlemeler yer almaktadır. TBK da yetkili temsil 40. ile 45. maddeler arasında, yetkisiz temsil ise 45. ile 48. maddeler arasında hüküm altına alınmıştır. Ayrıca TBK m. 547 vd. maddelerinde ticari temsil hüküm altına alınırken, TBK m. 551 hükmünde ticari vekil hüküm altına alınmıştır. TBK m. 637 vd. hükümlerinde yer alan adi şirketin temsili ile TBK'da ki temsil kurumuna ilişkin temel düzenlemeler dışında bazı kanunlarda temsile ilişkin özel nitelikteki düzenlemelerde bulunmaktadır. Şöyle ki TMK da dernek ve vakıfların temsiline ilişkin özel düzenlemeler hüküm altına alınırken, Kooperatif şirketler hariç olmak üzere ticaret şirketlerinin temsili hususuna ilişkin özel düzenlemeler ise TTK'nın içerisinde düzenlenmiştir¹². Kooperatif şirketlerin temsili ise Kooperatifler Kanunu (KK)¹³ m. 58 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir.

Kanundaki temsile ilişkin düzenlemelerin dışında ayrıca tüzel kişiler açısından temsil ile ilgili uygulanması ve dikkate alınması zorunlu olan bir kısım hususlarda söz konusu olabilmektedir. Örneğin TTK m. 370/1 uyarınca aksi esas sözleşmede düzenlenmedikçe anonim şirketlerde çift imza kuralı geçerlidir.

III. Anonim Şirketin Temsili

Özel hukuk tüzel kişiliğine sahip anonim şirketlerde organ temsili söz konusu olacaktır. Organ temsili ise anonim şirketin temsile yetkili organının, şirket

¹⁰ OĞUZMAN; ÖZ: s. 663.

¹¹ ŞENER, Oruç Hami: Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Adalet Yayınevi, B.1, Ankara, 2015, s.3.

¹² Anonim şirketlerde temsile ilişkin TTK hükümler için TTK 365 vd. bkz., Limited şirketlerin temsiline ilişkin TTK hükümleri için TTK 623 vd. bkz., Komandit şirketlerin temsiline ilişkin TTK hükümleri için TTK 317 vd. bkz., Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin temsiline ilişkin TTK hükümleri için TTK 565/1'e bkz., Kollektif şirketlerin temsiline ilişkin TTK hükümleri için TTK 233 vd. bkz.

¹³ RG. 24/04/1969./ 13195-1163

adına üçüncü kişilerle bir takım işlemler yapması sonucunda, üçüncü kişilere karşı borçlanmak ya da hak sahibi olmak adına yapılan temsildir¹⁴. Anonim şirket temsil yetkisine sahip olan organıyla temsil edilmeden herhangi bir hukuki işlem gerçekleştiremeyecektir. Dolayısıyla anonim şirketler hak ehliyeti ile fiil ehliyetlerini organları vasıtasıyla kullanabilecektir.

TTK m. 365 hükmü uyarınca kanunda belirtilen istisnalar haricinde yönetim kurulu, şirketin hak ve fiil ehliyeti kullanarak, şirketin hukuk düzeni içinde varlık göstermesini sağlayan ve hukuki işlemlerini gerçekleştiren, ayrıca yönetim ve temsil yetkisine sahip olan organdır. Yönetim kuruluna verilen bu temsil yetkisi ise anonim şirketin fiil ehliyetinin bir görünümüdür¹⁵.

Anonim şirketlerde temsil yetkisi kural olarak yönetim kurulu ya da onun belirlemiş olduğu kişiler tarafından kullanılır. Ancak birtakım koşulların varlığı durumunda yönetim kurulu ve onun belirlediği kişiler dışında başka kimseler tarafından da temsil yetkisi kullanılabilir. Şöyle ki TTK m. 539 uyarınca anonim şirketin sona erme nedenlerinin ortaya çıkması ile tüzel kişiliğin ortadan kalkması arasındaki geçen sürede, anonim şirketin tüzel kişiliği devam etmesinden dolayı tasfiye işlemlerinin yapılması gayesi ile bu süreçte anonim şirketi tasfiye memurları temsil edecektir¹⁶. Yine TTK m. 534 ve 2004 sayılı İcra İflas Kanunu (İİK)¹⁷ m. 226 uyarınca anonim şirketin iflas etmesi halinde şirketi iflas idaresi temsil edecektir. Ayrıca şirketin TTK m. 368 uyarınca atanan ticari temsilci veya ticari vekil tarafından temsili ile TTK m. 371/7 gereği atanan ticari vekiller tarafından temsili de mümkündür. TBK m. 40 vd. uyarınca atanan temsilci tarafından da şirket temsil edilebilmektedir. Son olarak anonim şirketin kayyım tarafından temsili de söz konusu olabilmektedir. Şöyle ki TTK m. 553 vd. hükümleri uyarınca bütün yönetim kurulu üyelerine açılan hukuki sorumluluk davasında mahkemede, anonim şirketi temsil etmek için kayyım ataya bilecektir. Yine CMK m. 133'e göre anonim şirkete ilişkin işlerin devamının sağlanması gayesi ile mahkeme tarafından şirkete bir kayyım atanabilecektir. Şirketlerin kayyım tarafından temsil edilmesine sebep olan hallerden bir diğeri ise TTK m. 530 uyarınca organ eksikliğidir. Anonim şirketlere kayyım atanmasına sebep olan bir başka husus da TTK m. 412 uyarınca genel kurulun toplantıya çağırılması ve gündemin hazırlanması durumudur.

¹⁴ KILIÇ, Ahmet Hasan: Anonim Şirketin Temsili, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s.4.

¹⁵ KILIÇ: s. 120.

¹⁶ KILIÇ: s. 374.

¹⁷ RG. 09.06.1932/2128-2004

IV. Anonim Şirketlerin Kayyım Tarafından Temsili

A. Türk Hukukunda Kayyım Kavramı

Sözlük anlamı olarak kayyım bir şeyi icra etmek, bir işi görmek, kaim olmak ya da yerine geçmek demektir¹⁸. Her ne kadar birçok sözlükte “kayyum” biçiminde yazılsa da bu müessese TTK ve TMK 'da “kayyım” şeklindeki yazımı tercih edilmiştir. Hukuksal literatür içerisindeki kayyım terimi ise bir eşya ya da tüzel kişinin yönetilmesi veya bir işin yapılması sebebiyle atanan kişidir¹⁹.

Türk Hukuku bakımından kayyım, TMK'nın m. 426 vd. hükümlerinde aile hukuku kitabında, vesayet başlığı altında düzenlenmiş bir vesayet organı olarak görev yapmaktadır²⁰. Aynı zamanda kayyımlık kurumu hem gerçek ve tüzel kişilerin menfaatinin hem de kamu yararını korumayı hedeflemektedir²¹. TMK da kayyım, kendisine yüklenen görevin türüne göre ayrılmaktadır²². TMK'da ki bu ayrıma göre kayyımlık, temsil kayyımlığı, yönetim kayyımlığı ve isteğe bağlı kayyımlıktır²³.

Kayyımlık müessesesi her ne kadar gerçek kişilere yönelik kabul edilmiş bir kurum olsa da menfaatlerinin korunması gerektiği hallerde tüzel kişiler bakımından da söz konusu olabilecektir. Bu sebepten dolayı doktrinde kayyımlıkla ilgili hükümlerin yalnızca gerçek kişilere değil aynı zamanda tüzel kişilere de uygulanması gerektiği çoğunlukla kabul edilmektedir²⁴. Tüzel kişinin menfaatinin korunması gerektiği hususu bakımından anonim şirketlerden bir örnek verecek olursak, bir anonim şirketin temsili ve yönetiminde oluşan organ eksikliklerin kendisini göstermesi halinde bu eksikliklerin giderilmesi hem şirket menfaatine hem de kamunun yararını olmaktadır. Kayyımlık geçici bir önlem olduğundan dolayı söz konusu temsil ve yönetim eksikliğinin giderilmesi durumunda ise kayyımlık görevi sona erecektir. Kayyım burada kanuni bir temsilcidir. Dolayısıyla vesayet organı olan kayyım, kanundaki koşulların gerçekleşmesi halinde tüzel kişinin yönetim ve temsil yetkisini kullanabilecektir. Aynı zamanda kayyım, tüzel kişinin kendi organlarının dışında kalan yabancı bir kişi konumundadır²⁵.

¹⁸ <https://sozluk.gov.tr/?ara=kayy%C4%B1m%20>

¹⁹ KAYAR, İsmail: İflasın Ertelenmesinde Kayyımlık, Hüseyin Ülgen'e Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 1905.

²⁰ KEÇECİOĞLU, Burak: Anonim Şirkette Kayyımlık, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2024, s.16.

²¹ KILIÇ: s. 337.

²² KEÇECİOĞLU: s.15.

²³ KEÇECİOĞLU: s.15.

²⁴ GÜMÜŞ, Mustafa Alper: Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s. 103, YILDIZ Ekrem; GÜRİSOY Serhan: Kayyımlık ve Kayyım Katılımıyla Görülmesi Gereken İşler ve Davalar, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 377, KILIÇ: s. 337.

²⁵ GÜMÜŞ: s. 132, KILIÇ: s. 338.

Kayyımın hukuki olarak bir tanımını yapmak gerekirse kayyım, temsil ile yönetim işlerini sürekli olarak yerine getirmeksizin kişilerin veya bazı malların temsil ve yönetim işlerini yerine getirmek üzere kanunda belirtilen belirli koşulların gerçekleşmesi halinde atanan, kamusal görevini gerçekleştiren, vesayet organı niteliğinde olan kanuni bir temsilcidir.

B. Anonim Şirketlere Kayyım Atanması ve Kayyımın Temsil Yetkisinin Kapsam ve Sınırları

1. Genel Olarak

Anonim şirketlerin yönetim ve temsil yetkisi kural olarak yönetim kurulundadır. Anonim şirketlere kayyım atanması ise istisnai bir durumdur²⁶. TTK 'da anonim şirketlere ilişkin kayyım müessesesine yalnızca birkaç maddede değinilmiştir. Temsil kayyımı ile yönetim kayyımı ise TMK' da hüküm altına alınmıştır. TTK m. 1/1 hükmü uyarınca TTK, TMK'nın ayrılmaz bir parçası olması sebebiyle kayyım konusu hakkında TMK hükümleri, niteliğine uygun düştüğü ölçüde anonim şirketler bakımından da uygulama alanı bulacaktır²⁷.

TTK' da anonim şirketlere ilişkin “*kayyım*” kavramına TTK m. 399, 401/4, 403/6, 412 ve 441/3 hükümlerinde yer verilmiştir. Konumuzla bağlantılı olan TTK 412 hükmü uyarınca anonim şirket pay sahiplerinin, çağrı yapılması ya da gündeme madde eklenmesiyle alakalı isteklerinin, yönetim kurul tarafından reddedilmesi durumunda ya da bu isteklerine 7 iş günü içerisinde olumlu yönde bir cevap verilmediği halde, istemde bulunan pay sahiplerinin başvuru yapması ile beraber genel kurulun toplantıya çağırılması için anonim şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi bir karar verecektir. Söz konusu mahkeme eğer toplantı yapılmasını gerek görürse toplantının gündemini düzenlemek ve kanuna uygun bir şekilde çağrı yapmak üzere bir kayyım atayacaktır. Anonim şirketin yönetimi için atanan kayyımın her halde tescil ve ilan edilmesi gereklidir²⁸. TTK ve TMK'ya göre yapılan kayyım tayini HMK m. 390 uyarınca esasen geçici bir hukuku koruma teşkil etmektedir²⁹. Bu sebepten HMK m. 396 ve 394/4 uyarınca kayyım tayinine her aşamada itiraz edilebilir, bu karar kaldırılabilir ya da kararın kapsamı değiştirilebilir³⁰. TTK ve TMK'ya göre yapılan kayyım tayini bakımından görevli mahkemenin ise TMK m. 397/2

²⁶ KURU, Özge: Anonim Şirketlerde Temsil ve Temsil Yetkisinin Devri, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s.111.

²⁷ BALSEVER, Sergül: Anonim Ortaklığın Temsili, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2024, s.114.

²⁸ KAYIKLIK: s.294.

²⁹ BALSEVER: s.116.

³⁰ BALSEVER: s.116.

uyarınca vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi olduğu aklımıza gelebilir. Fakat TTK m. 4 ve TTK m. 5 uyarınca bu kanunda düzenlenmiş olan bütün davalar ve çekişmesiz yargı işlerinin bir ticari dava ve ticari iş sayılması sebebiyle bu dava ve işlere ilişkin görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesi olacaktır. Dolayısıyla anonim şirketlere kayyum atanmasına ilişkin kararı vermeye de şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi yetkili olacaktır³¹.

TMK da hüküm altına alınan kayyımlik müesseselerinden yalnızca TMK m. 426'daki temsil kayyımlığı ve TMK m. 427'deki yönetim kayyımlığının anonim şirketler bakımından uygulama alanı bulabilecektir³². Zira TMK m. 428'de hüküm altına alınan isteğe bağlı kayyımlik yalnızca gerçek kişilere uygulanabilecektir. İlerleyen başlıklarda yönetim kayyımı ile temsil kayyımının neler olduğu detaylı bir şekilde açıklanacaktır.

Yönetim kayyımının düzenlendiği TMK 427/1-4 hükmünde “tüzel kişi” ifadesinin kullanılması nedeniyle anonim şirketlere, yönetim kayyımına ilişkin bu hükmün uygulanacağı konusunda bir tartışma yoktur. Ancak temsil kayyımlığının düzenlendiği TMK m. 426 hükmünde yönetim kayyımlarının düzenlendiği TMK m. 427 hükmünde olduğu gibi açık bir şekilde “tüzel kişi” ifadesi bulunmamaktadır. Doktrinde, bizim de katıldığımız görüş uyarınca TMK m. 426'daki menfaat çatışması durumunda ivedikle yapılması gerekli olan işlerim görülmesi için tüzel kişiler bakımından TMK m. 426'daki temsil kayyımlığı kıyasen uygulanabilecektir³³. Ayrıca yukarıda belirttiğimiz üzere TTK 1/1 uyarınca TTK, TMK'nun ayrılmaz bir parçasıdır ve uygun düştüğü ölçüde bu hükümler anonim şirketlere kıyasen uygulanacaktır³⁴.

Yönetim kayyımı ile temsil kayyımı arasındaki farkların tespiti önemli bir husustur. Yargıtay'da bu konuyu ele alarak anonim şirkete atanan kayyımın niteliğinin doğru değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmüş ve ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur³⁵. TMK m. 430 gereğince temsil

³¹ BALSEVER: s.133, Yargıtay 11. HD'nin, 24.11.2014 tarihli, E.2014/16402, K. 2014/18216 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 27.03.2024.

³² KEÇECİOĞLU: s.55.

³³ KEÇECİOĞLU: s.81.

³⁴ KEÇECİOĞLU: s.82.

³⁵ Yargıtay 11. HD'nin, 03.10.2012 tarihli, E.2011/798, K. 2012/14892 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 23.03.2024, “..Davacı; asıl ve birleşen davalarda, davalı şirketin ortağı olduğunu, davalı şirketin müdürü olan A.'in görev süresinin 14.9.2010 tarihinde sona erdiğini, tüm ortaklara 2.8.2010 tarihinde ortaklar kurulu toplantısı için çağrı bildirimini gönderildiğini, ancak ortaklardan % 65 hisseye sahip olan N.'in ortaklar kurulu toplantısına katılmadığını ve oyçokluğu ile alınan kararın ticaret sicil memurluğu tarafından sicile kaydedilmediğini, şirkete müdür seçimi yapılamadığından şirkete kayyum olarak mahkemece belirlenecek bir kişinin ya da şirket ortağı olan A.'in atanmasına karar verilmesini talep ve dava

kayyımı, kendisine kayyım atanacak kişinin yerleşim yeri vesayet makamı tarafından atanır. Yönetim kayyımı ise kendisine kayyım atanmış kişinin mal varlığının büyük bölümünün yönetildiği ya da temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yerin vesayet makamı tarafından atanacaktır. Bu hüküm HMK m. 6 ve 14/2 hükümleriyle beraber anonim şirketlere uyarlandığında ise kayyım tayininde yetkili vesayet makamı, şirketin merkezin bulunduğu yer vesayet makamı olacaktır³⁶. TTK ve TMK da yer alan kayyımlik müessesesine ilişkin düzenlemeler dışında aynı zamanda CMK m. 133 de anonim şirketlere kayyım atanabilecek bir başka durum düzenlenmiştir.

2. TMK ve TTK Kapsamında Anonim Şirketlere Kayyım Atanması

a. Temsil Kayyımı

Anonim şirket temsil edilirken fiili ya da hukuki bir takım engellerin ortaya çıkması durumunda vesayet organları tarafından temsil yetkisinin kullanılmasına yönelik boşluğun doldurulması için atanan kayyım temsil kayyımı denilmektedir. Temsil kayyımı, vesayet organı tarafından alınan bu atama kararında belirtilmiş olan işleri yapmakla yükümlü ve yetkili olacaktır³⁷. TMK m. 459 uyarınca mahkeme, kayyımın görevlerinde değişiklik yapılabilir ve TMK m. 477 gereği mahkeme, kayyımı görevden alabilir.

TMK m. 426'da temsil kayyımının atanması gerektiği haller hüküm altına alınmıştır. TMK 426 uyarınca kayyım; *“ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse, bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışuyorsa, yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa”* atanabilecektir. Her ne kadar maddenin lafzından ancak gerçek kişilere uygulanabilir olduğu anlaşılrsa da TMK 426 da bahsedilen, *“Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışuyorsa”* ve *“Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa”* hallerinin tüzel kişiler bakımından da söz konusu olabilmesi mümkündür³⁸. Yargı kararlarında da TMK m. 426'da belirtilen temsil kayyımı atanması gereken hallerin tüzel kişiler içinde ortaya çıkabileceğinden dolayı bu hükmün kıyasen anonim şirketler bakımından da uygulanması ve maddede gerçekleşen sebeplerin ortaya çıkması halinde de

etmiş, mahkemece yapılan yargılama sonunda, davalı şirket hakkında açılan bir başka davada davalı şirkete kayyım atandığı ve bu sebeple davanın konusuz kaldığı gerekçesiyle davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.”

³⁶ BALSEVER: s.133.

³⁷ KILIÇ: s. 416, KURU: s.121.

³⁸ KEÇECİOĞLU: s.87, KAYIKLIK: s.295, BALSEVER: s.119.

temsil kayyımın atanması gerektiği ifade edilmiştir³⁹. Kanaatimizce anonim şirketteki organlardan birisi fiili ya da hukuki bir engel sebebiyle şirketi temsil edemiyorsa bu boşluğun giderilmesi için TMK m. 426 uyarınca temsil kayyımı atanması gereklidir. Temsil kayyımının atanması gereken durumlarda bir menfaat çatışması ortaya çıkmakta ve temsil kayyımı bu menfaat çatışmasını giderilmesinde rol oynamaktadır⁴⁰.

Temsil kayyımı atanmasını gerektiren hallerden bir tanesi yönetim kurulunun TTK m. 466/1-c hükmü uyarınca genel kurul kararına karşı iptal davası açması durumu ile yönetim kurulu üyelerinin tamamına karşı sorumluluk davası açılması halidir⁴¹. Genel kurul kararlarının iptaline karşı anonim şirketin dava açması halinde yönetim kurulu davacı konumundadır. Bu sebepten aynı zamanda şirketi temsilen davalı konumunda olması bir menfaat çatışmasına sebep olacağından bu çatışma, şirketi bir kayyımın temsil etmesi ile önlenecektir⁴².

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin tamamına karşı bir sorumluluk davası açılması durumunda da temsil kayyımı atanmaz ise yönetim kurulu hem davacı hem de şirketi temsilen davalı konumunda olacağından bir menfaat çatışması ortaya çıkacaktır. Bu menfaat çatışmasını engellemek için şirketin menfaatinin korunması bakımından bir temsil kayyımı atanacaktır⁴³. Ancak doktrindeki farklı bir görüş bu durumda yönetim kurulu üyelerinin tamamına karşı sorumluluk davası açılması durumunda genel kurulca bir temsilcinin belirlenmesi ve şirketin temsilinin bu şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür ancak temsilci seçilmesi imkan dâhilinde olmadığı takdirde pay sahiplerinin istemi ile temsil kayyımı atanabileceğini belirtmiştir⁴⁴. Yine yönetim kurulunun kanunen tasfiye memurluğu görevini gerçekleştirmeleri durumunda, bir sorumluluk davası açıldığı takdirde mahkeme tarafından şirketi temsilen bir temsil kayyımı atanması gerekmektedir⁴⁵.

Anonim şirketin kuruluşunda bulunan sakatlıklar sebebiyle açılan fesih davası yönetim kurulu tarafından açılabilir. Bu halde kanunda şirketi

³⁹ Yargıtay 11. HD'nin, 10.06.1988 tarihli, E.1988/65, K. 1988/3848 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim Tarihi: 30.12.2024.

⁴⁰ KURU: s.121, KILIÇ: s. 338, KAYIKLIK: s.296, BALSEVER: s.121.

⁴¹ KURU: s.121, KILIÇ: s. 339.

⁴² BALSEVER: s.122.

⁴³ KURU: s.121, KILIÇ: s. 339, KAYIKLIK: s.295, BALSEVER: s.122.

⁴⁴ BOZKURT YAŞAR, Sevgi: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ, *BATİDER*, 34(1): 137-168, s.162.

⁴⁵ KURU: s.122, ŞENER, Oruç Hami: *Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, B.3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.408, KERVANKIRAN, Emrullah, *Anonim Şirketlerin Tasfiyesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s.180.

kimin temsil edeceği açısından herhangi bir açıklık söz konusu olmadığından ortaya çıkan şirket menfaatini koruma ihtiyacını gerçekleştirmek için kanaatimizce bir kayyım atanması gereklidir⁴⁶.

Temsil kayyımının atanmasını gerektiren bir diğer hal TTK m. 412'de hüküm altına alınmıştır⁴⁷. Genel kurula çağrı veya gündeme madde konulmasını istemeye yönelik pay sahiplerinin istemlerinin yönetim kurulu tarafından reddedebilir ya da 7 iş günü içerisinde olumlu bir cevap verilmeye bilir. Bu hallerden birinin gerçekleşmesi halinde genel kurulun toplantıya çağırılmasını mahkemeden istemde bulunanların talep etmesiyle gerek gördüğü hallerde toplantıya mahkemece bir kayyım atanabilir ve bu kayyım gündemi düzenlemek ve genel kurulu kanuna uygun çağrı yapmaya görevlendirilebilir. İşte bu şekilde mahkeme tarafından atanacak kayyım da temsil kayyımı niteliğindedir⁴⁸. Ancak doktrindeki farklı bir görüş TTK m. 412'ye dayanarak kayyım atanmasına gerek olmadığını, bunun yerine azınlık pay sahiplerinin görevlendirilmesinin masraf ve zaman bakımından şirket için daha karlı olacağını ileri sürmüştür⁴⁹. Kanaatimizce TTK m. 412'de belirtilen durum ortaya çıkması halinde şirketin menfaatinin korunmasını gerektirecek bir durum veyahut da bir menfaat çatışması bulunmamaktadır⁵⁰. Bu durumda mahkemenin bir kayyım atanmasını beklemek yerine ticari hayat bakımından önemli bir konumda olan anonim şirketlerin zaman ve masraftan tasarruf etmesi bakımından azınlık pay sahiplerinin görevlendirilip gündemin ve çağrının hızlı bir şekilde yapılması gerektiğini düşünmekteyim.

TTK m. 530 uyarınca şirketin feshi için yönetim kurulunun dava açması halinde yönetim kurulu hem davacı hem de şirketi temsil etmesi sebebiyle davalı konumunda olmasıdır. Burada oluşan menfaat çatışmasının önlenmesi için de mahkeme tarafından şirketi temsil etmek için TMK m. 426/3 ve TMK m. 427/1-4 gereğince temsil kayyımı atanmalıdır⁵¹. Zira TTK m. 530'da belirtilmiş olan organ eksikliği anonim şirketin diğer bir zorunlu organı olan genel kurulun eksikliği halinde de ortaya çıkabilecektir. Dolayısıyla genel kurulun sürekli olarak toplanamaması sebebiyle ortaya

⁴⁶ Aynı yönde bkz., KILIÇ: s.339, KIRCA, İsmail; ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal; MANAVGAT, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku: Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013, s.676 .

⁴⁷ BALSEVER: s.121.

⁴⁸ TÜRKÖĞLU, Ferah: Anonim Ortaklıklarda Organ Boşluğu ve Ortaklığa Kayyım Atanması, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2): 127-149, s.147, KURU: s.122.

⁴⁹ MOROĞLU, Erdoğan: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, B.8, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s.229.

⁵⁰ KAYIKLIK: s.296.

⁵¹ KURU: s.122, KILIÇ: s. 417

çıkacak olan organ eksikliği neticesinde yönetim kurulu tarafından anonim şirketin feshi talep edilmişse bu durumda mahkemede şirketi temsil etmek için TMK m. 420 uyarınca bir temsil kayyımı atanacaktır⁵².

Yine temsil kayyımının atanmasının gerektirdiği durumlardan bir diğeri şirketi münferiden temsile yetkili iki yönetim kurulu üyesinden herhangi birisinin, şirketi temsilen açmış olduğu muvazaanın tespiti davasında diğer yönetim kurulu üyesinin bu davadan feragat etmesi üzerine meydana gelen menfaat çatışmasıdır⁵³.

Temsil kayyımının atanmasını gerektirecek bir başka durum ise anonim şirkette tek başına temsile yetkili olan yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarında davanın sürdürülüp sürdürülmemesi konusunda görüş ayarına düşmüş oldukları dava bakımındandır⁵⁴.

i. Temsil Kayyımının Temsil Yetkisinin Kapsamının Tespiti

Temsil kayyımı yalnızca mahkeme tarafından kendisine verilen iş ve işlemleri yerine getirir. TMK m.459 uyarınca belirli bir iş için görevlendirilmiş kayyım vesayet makamı tarafından verilen talimatlara aynen uyması zorunludur⁵⁵. Dolayısıyla mahkemenin temsil kayyımı atmasına yönelik kararında, kayyımın yetkilerinin sınırlarının da belirlenmesi ve somutlaştırılması gerekmektedir⁵⁶. Temsil kayyımı mahkeme tarafından belirtilen görev ve yetkileri aşamayacaktır. Ayrıca TMK m. 454 uyarınca mahkeme temsil kayyımının görevinde değişiklik yapmaya, ona yeni görevler vermeye ve TMK m. 477/2 gereği de onu görevden almaya yetkilidir⁵⁷.

TTK m. 412 uyarınca mahkeme tarafından gündemi düzenlemek ve çağrı yapmak üzere atanan temsil kayyımının yetkisi ise yalnızca genel kurul toplantısına yönelik olarak hazırlıklar yapmak, pay sahiplerini toplantıya çağırarak ve gündemi oluşturmaktır⁵⁸. Bu sebepten TTK m. 412 gereğince atanan temsil kayyımının temsil yetkisi mahkeme tarafından alınan kararlar belirtilen görev ve yetkilerle sınırlıdır⁵⁹. TTK m. 412 hükmüne göre atanan temsil kayyımının şirketi dış ilişkide üçüncü kişiler bakımından temsile

⁵² KURU: s.123, ÇAMOĞLU, Ersin: Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması, İstanbul Barosu Dergisi, 1(5): 15-28, s. 22, KILIÇ: s. 417.

⁵³ KEÇECİOĞLU: s.88, Yargıtay 11. HD'nin, 01.12.2016 tarihli, E.2016/10385, K. 2016/8877 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net>, Erişim Tarihi: 25.12.2024.

⁵⁴ KEÇECİOĞLU: s.88, Yargıtay 11. HD'nin, 23.10.2019 tarihli, E.2018/5475, K. 2019/6673 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net>, Erişim Tarihi: 25.12.2024.

⁵⁵ BALSEVER: s.120.

⁵⁶ ÇAMOĞLU: s.18, KURU: s.290.

⁵⁷ ÇAMOĞLU: s.18.

⁵⁸ KURU: s.290.

⁵⁹ Yargıtay 11. HD'nin, 06.02.2014 tarihli, E.2014/818, K. 2014/2043 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 24.03.2024.

yetkisi bulunmadığı gibi aynı zamanda şirketi mahkemede temsil yetkisi de bulunmamaktadır. Bu sebepten dolayı kayyım tarafından şirketi temsilen yapılmış olan diğer işlemlerin tamamı hükümsüz sayılacaktır.

Temsil kayyımının atanmasının söz konusu olduğu durumlardan diğer iki hal olan yönetim kurulunun bütün üyelerine karşı sorumluluk davası açılması ile genel kurul kararının iptaline yönelik yönetim kurulunun dava açması hallerinde temsil kayyımının temsil yetkisi, yalnızca ilgili davayla sınırlı kalacaktır⁶⁰. Bu şekilde atanan temsil kayyımı, şirketin açtığı ya da şirkete karşı açılmış olan diğer davalar bakımından anonim şirketi temsil yetkisi bulunmamaktadır. Burada temsil yetkisi yine yönetim kuruluna ait olmaktadır⁶¹.

Temsil kayyımının yetkisinin sınırı, menfaat çatışması sebebiyle yönetim kurulunun anonim şirketi temsil edememesi durumunda, temsil kayyımının yönetim kurulunun yerine geçerek, şirketi temsil etmesi ile paraleldir⁶². Tam olarak bu noktada ise temsil kayyımı, yönetim kayyımından ayrılacaktır. İleride değinileceği üzere yönetim kayyımı, hem yönetim hem de temsil yetkisine sahip olurken, temsil kayyımı yalnızca temsil yetkisine sahip olmakta ve bu temsil yetkisi de kayyım olarak atanmasına sebep olan dava ile sınırlı olmaktadır⁶³. Bu nedenle dava takip yetkisi de temsil kayyımında olacaktır⁶⁴. Temsil kayyımının buradaki temsil yetkisi yalnızca aktif temsil yetkisini değil aynı zamanda pasif temsil yetkisini de kapsamaktadır. Temsil kayyımı pasif temsil yetkisini kullanarak davayla bağlantılı olan ve temsil ettiği anonim şirkete gelen tebligatları kabul edebilecektir⁶⁵.

Bazı durumlarda bir kayyım heyetinin atanması söz konusu olabilmektedir. Bu durumda vesayet makamı tarafından atanan kayyımların görevleri ayrı ayrı belirlenmişse her biri kendi görevlerindeki iş ve işlemler bakımından yetkilerini müştereken kullanabileceklerdir⁶⁶. Vesayet makamı tarafından kayyım heyeti oluşturulup, bunların müştereken değil de birlikte görev yapacağına karar verilirse, temsil kayyımları temsil yetkisine sahip oldukları davadaki dilekçeleri birlikte hazırlayacak ve her birinin imza yetkisi bulunacaktır⁶⁷.

⁶⁰ KURU: s.291, KILIÇ: 338.

⁶¹ KURU: s.291.

⁶² KEÇİCİOĞLU: s.253.

⁶³ KEÇİCİOĞLU: s.253.

⁶⁴ KEÇİCİOĞLU: s.254, Yargıtay 11. HD'nin, 08.05.2013 tarihli, E.2012/10220, K. 2013/9373 sayılı kararı, (Çevrimiçi),<https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi:25.12.2024, Yargıtay 23 HD'nin, 19.12.2013 tarihli, E.2013/6718, K.2013/8207 sayılı kararı, (Çevrimiçi),<https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi:25.12.2024.

⁶⁵ Yargıtay 11. HD'nin, 25.01.2018 tarihli, E.2016/6444, K. 2018/699 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 25.12.2024.

⁶⁶ KEÇİCİOĞLU: s.256.

⁶⁷ KEÇİCİOĞLU: s.256.

ii. Temsil Kayyımın Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

Anonim şirketlere kayyım olarak atanan kimselerin kayyımlık görevinin sona ermesi durumunda şirketi temsil yetkisi de ortadan kalkacaktır⁶⁸. TMK m. 477/1 gereğince temsil kayyımının görevi, yapmakla yükümlü olduğu işin bitmesi ile beraber sona erecektir. Dolayısıyla anonim şirket yönetim kurulunun genel kurul kararlarının iptaline yönelik açmış olduğu davada şirketi temsilen atanan kayyımın görevi ile yönetim kurulu üyelerinin tamamına yönelik açılan sorumluluk davası neticesinde şirketi temsil etmek üzere atanan kayyımın görevi kesin hükümle birlikte sona erecektir⁶⁹.

TTK m. 530 hükmüne göre anonim şirketin yönetim kurulu tarafından şirketin feshinin istemesi halinde fesih davasının sona ermesi ile birlikte şirket davada temsil için yetkilendirilen temsil kayyımının da görevi sona erecektir. Yine TTK m. 412 ile genel kurulun gündemini belirlemek ve gerekli çağrılar yapmak için görevlendirilen temsil kayyımının gündemi belirlemesi ve çağrının yapılması ile kayyımlık görevi sona erecektir⁷⁰.

Kayyımlık görevinin kendiliğinden sona ermesi de söz konusu olabilmektedir. Şöyle ki TMK m. 403/3'ün atfı ile TMK m. 479 uyarınca kayyımın ölümü, gaipliği veya kısıtlanması durumunda kayyımlık görevi kendiliğinden sona erecektir. Temsil kayyımının istifa etmesi durumunda da o kişi bakımından kayyımlık görevi bitmiş olacaktır⁷¹. Ancak doktrindeki bir başka görüş kayyımın istifa etmesi durumunda görevinin kendiliğinden sona ermeyeceğini mahkemece o kişinin görevden alınması gerektiğini belirtmiştir⁷². Yargıtay da kayyım görevinden ayrılrsa bile mahkeme tarafından kayyımlığın kaldırılmasına karar verilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir⁷³. Kanaatimizce kayyımın görevinden istifa etmesine hakkı vardır. Bu hakkını kullanarak görevini sona erdirdiği takdirde artık o kişi bakımından kayyımlık görevi sona erecek, mahkemenin bir daha buna yönelik karar vermesine gerek olmayacaktır. Zira İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi m. 23 hükmünde, herkes işini özgürce seçebilir ve sona erdirebilir. Yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 4 de kimse bir işte zorla çalıştırılmayacaktır. Türk hukuku bağlamında ise 4857 sayılı İş Kanunu (İŞK.)⁷⁴ Kapsamına giren işçilerin bu kanun uyarınca, kamu görevlilerinin ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK)⁷⁵ uyarınca hiç kimsenin

⁶⁸ KAYIKLIK: s.297.

⁶⁹ KURU: s.130-131.

⁷⁰ Aynı yönde bkz., KURU: s.131.

⁷¹ KURU: s.131.

⁷² GÜMÜŞ: s.345.

⁷³ Yargıtay 2. HD'nin, 24.01.1980 tarihli, E.9665, K.470 sayılı kararı (GÜMÜŞ: s.345, dn.1262).

⁷⁴ RG. 22.5.2003/25137-4857.

⁷⁵ RG. 14.7.1965/12056-657.

onayı gerekmeksizin istifa hakları bulunmaktadır. Dolayısıyla anonim şirketleri atanmış kayyımların da istifa hakkının herhangi bir makamın onayı olmadan kullanabileceklerinin kabulü gereklidir.

Temsil kayyımı mahkeme tarafından azledilirse yine kayyımın görevi sona erecektir⁷⁶. Temsil kayyımı menfaat çatışması nedeniyle atandığı takdirde söz konusu menfaat çatışmasının sona ermesi ile beraber temsil kayyımının görevi de sona erecektir⁷⁷.

TMK m. 403/3'ün atfı ile TMK m. 483 uyarınca temsil kayyımı görevini ağır şekilde ihmal ederek yapar veya yetkisini kötüye kullanır ya da güven zedeleyici bir takım fiillerde bulunursa ya da borç ödemediği acze düşerse mahkeme tarafından görevden alınabilecektir. Kayyımın görevinin sona erdiğine ilişkin karar TMK m.478 uyarınca ilan edilmelidir. TTSG'de yapılan ilan açıklayıcı bir etkiye sahiptir⁷⁸. Bu sebepten şirketin kayyımın görevinin sona erdiğini ilan etmesinden itibaren kayyım ile üçüncü kişiler arasında yapılan işlemler şirketi bağlamayacaktır⁷⁹.

b. Yönetim Kayyımı

TMK m. 427 uyarınca yönetim kayyımı, yönetim organına sahip olmayan anonim şirketler bakımından bu işlevi yerine getirmeye yönelik atanmış olan kayyımdır⁸⁰. Doktrindeki farklı bir tanım uyarınca ise yönetim kayyımı, yönetim yetkisinin tüzel kişinin organları tarafından kullanılmaması ya da yönetim yetkisinin başka bir şekilde gerçekleştirilmemesi durumunda atanmış kişidir⁸¹. Doktrinde diğer bir tanım uyarınca birisinin sahip olduğu ya da kimsenin sahip olmadığı malların yönetilmesi bakımından atanmış olan kayyıma yönetim kayyımı denilmektedir⁸². Yönetim kayyımı da temsil kayyımı gibi geçici bir önlem olarak en kısa sürede şirketin yönetimine ilişkin işleri gerçekleştirecek organla alakalı boşluğun doldurulması veya fiili engelleri kaldırarak organın çalışması amacıyla hareket etmektedir⁸³. Şirketin yönetim organına sahip olmaması durumunda dahi yönetim başka bir şekilde sağlanıyorsa yönetim kayyımı atanamayacaktır⁸⁴.

TTK m. 427'de yönetim kayyımı atanacak haller; "1. Bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse, 2. Vesayet altına alınması

⁷⁶ KAYIKLIK: s.297.

⁷⁷ KAYIKLIK: s.297.

⁷⁸ KURU: s.132.

⁷⁹ KURU: s.132.

⁸⁰ ÇAMOĞLU: s.17.

⁸¹ KILIÇ: s.340.

⁸² YILDIZ, Şükrü: Sermaye Şirketlerine Yönetim Kayyımı Atanması Gerektiren Haller, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(32): 95-106, s.99.

⁸³ ÇAMOĞLU: s.17.

⁸⁴ KILIÇ: s.340, GÜMÜŞ: s.109.

için yeterli bir sebep bulunmama ile beraber, bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa, 3. Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılarsa, 4. Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa, 5. Bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa” şeklinde sayılmıştır. Ancak hükümde “özellikle” ifadesi kullanıldığından temsil kayyımından farklı olarak sınırlı sayı ilkesi söz konusu değildir⁸⁵.

Yönetim kayyımı, anonim şirketin yönetim ve temsil yetkisinin kullanılmadığı veya kullanılmadığı hallerde ancak atanabileceğinden dolayı yönetim ve temsil yetkisi kötüye kullanılsa bile yönetim kayyımı atanmaması gereklidir⁸⁶. TTK m.530'da kanunen anonim şirketin sahip olması gereken zorunlu organlarının uzun süreden beri biri ya da birden fazlası bulunmuyorsa veya genel kurulun toplanması gerçekleşmiyorsa şirketin alacakları, Ticaret Bakanlığı ya da pay sahiplerinin talebi üzerine mahkeme tarafından belirlenen süre içerisinde bu durumun kanunu uygun bir duruma gelmemesi durumunda ise şirketin feshine karar verilmesi söz konusu olmakta ve yine taraflardan birisinin istemi üzerine mahkeme gerekli önlemleri alacağı belirtmektedir⁸⁷. İşte söz konusu bu gerekli önlem TMK m. 427 uyarınca yönetim kayyımı atamaktadır. Yönetim kayyımı atanması şirketin fiil ehliyetini kısıtlamayacaktır⁸⁸. Belirtmemiz gerekir ki zorunlu organlar kalıcı olarak ortadan kalkarsa şirket sona erecektir⁸⁹. Burada bir geçicilik söz konusudur.

Yönetim kurulunun bulunmaması hukuki ya da fiili bir yokluktan ortaya çıkabilmektedir. Zira TTK m. 530 gerekçesinde de yönetim kurulu var olsa bile bu organ sürekli iş başında bulunan, kesintisiz şekilde yönetim ve temsil işlemlerini devam ettiren ve gerekli olan durumlarda karar alması süreklilik niteliği taşıyan bir organ olduğundan, somut olayın özellikleri de dikkate alınarak yönetim kurulunun hiç toplanmaması veya yeteri kadar toplanmaması organ yokluğu olarak kabul edilebilmelidir⁹⁰. Bu sebepten yönetim kurulunun, genel kurulun toplanamaması veya genel kurulun toplanması için gerekli olan nisabın gerçekleşmemesi sebebiyle

⁸⁵ BALSEVER: s.123.

⁸⁶ KILIÇ: s.341, Yargıtay 11. HD'nin, 09.06.2011 tarihli, E.2009/14424, K. 2011/7022 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net>, Erişim Tarihi: 24.05.2024.

⁸⁷ BALSEVER: s.124.

⁸⁸ KAYIKLIK: s.293.

⁸⁹ KILIÇ: s.342.

⁹⁰ Aynı yönde bkz. KURU: s.113.

seçilememesi hali veyahut da genel kurul toplanıp bir karar alsa bile bu kararın geçersizliği durumunda ya da yönetim kurulu üyelerinin tamamının istifa etmeleri ile tutuklanmaları gibi durumlarda oluşan hukuki yokluk sebebiyle bir organ yokluğu söz konusu olacak ve yönetim kayyımı atanması gerekecektir⁹¹. Eğer fiili yokluk hallerine de örnek verecek olursak; yönetim kurulu üyeleri veya şirket ortakları arasındaki tartışmalar sebebiyle yönetim kurulunun uzun süre boyunca toplanamaması ya da karar alması için gerekli nisapların sağlanamaması durumunda fiili yokluk söz konusudur⁹².

Kanunda belirtilen “uzun süreden beri” ifadesinin ne kadar bir süreden bahsettiği kanunen hakimın takdirine bırakılmıştır. *Kendigelen* “uzun süreden beri” kavramının geniş bir şekilde yorumlanıp uzun süreden beri organın olmaması sebebiyle organ yokluğu gerekçesi içerisinde açılmış olan davaların yalnızca bu nedene dayanarak reddedilmemesi gerektiğini, dolayısıyla bu ibarenin yerinde olmadığını belirtmiştir⁹³. *Tekinalp*, ise “uzun süreden beri” ifadesinin davada bir dinlenebilme şartı olduğunu ileri sürmüştür⁹⁴. *Kuru* ise “uzun süreden beri” ifadesinden organ eksikliğinin devamlılık arz etmesi gerektiğini ifade etmiştir⁹⁵. Doktrinde devamlılıktan kastedilenin en az 3 yıl olduğu ileri sürülmüştür⁹⁶. Kanaatimizce organ eksikliğinden bahsedebilmek için TTK'daki uzun süre kriteri de göz önünde bulundurularak bir devamlık bulunması gerekmekte ve bu devamlılığın her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilip hakim tarafından takdir edilmesi gerekmektedir. Yargıtay’da bir kararında “.....*Davacılar vekili, bir aile şirketi olan davalı şirketin büyük ortağı ve yönetim kurulu başkanı olan ...'nin yapmış olduğu tüm hukuk dışı işlemlerde şirket menfaatini hiçbir şekilde düşünmediğini, sadece kendi menfaati yönünde hareket ettiğini, ...'nin bu haksız ve kötü niyetli davranışlarından dolayı şirket yönetim kurulunun toplanarak karar alabileceği bir ortam kalmadığını, şirketin fiilen yönetim organından yoksun hale geldiğini, şirketin genel kurulunun da ...'den kaynaklı nedenlerden dolayı yapılamadığını, şirketin yönetilemediğini, gerek şirketin %50 hissesine sahip olan müvekkillerinin gerekse bizzat şirketin tüzel kişiliğinin bu durumdan zarar gördüğünü, zararın her geçen gün arttığını, şirketin kurucu ortağı yönetim kurulu başkanı ve imza yetkilisi ... tarafından haksız kötü niyetli ve hukuka aykırı olarak yaratılan ihtilaflardan dolayı fiilen işlevsiz ve yönetimsiz kaldığını,*

⁹¹ KILIÇ: s.342, KURU: s.113, ÇAMOĞLU: s.22.

⁹² KILIÇ: s.342, KURU: s.113, ÇAMOĞLU: s.22.

⁹³ KENDİGELEN, Abuzer: Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, B.3, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 376-377.

⁹⁴ POROY, Reha; TEKİNALP, Ünal; ÇAMOĞLU, Ersin: Ortaklıklar Hukuku II, B.13, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, N.1561.

⁹⁵ KURU: s.113.

⁹⁶ TEKİNALP: N.97.

yönetilemez hale gelmesi nedeniyle telafisi imkansız derecede zarara uğramasının önüne geçilmesi, hak ve menfaatlerinin korunması ve şirkete işlerlik kazandırılması hususlarının temini için tedbir almanın kaçınılmaz olduğunu ileri sürerek, DEÜAŞ ile ilgili ... Asliye Ticaret Mahkemesi'nde halen derdest olan 2011/304 Esas sayılı dava sonuçlanıncaya kadar geçecek süre zarfında şirketi idareye, temsile ve dava sonuçlandığında da şirketin genel kurulunu toplamaya ve şirketin genel kurulu yapılarak yeni yönetim kurulu teşekkül edinceye kadarki süre zarfında da şirketi idareye ve temsile yetkili kılınacak bir kayyımın atanmasını talep ve dava etmiştir..... Dava, davalı şirkete idare ve temsile yetkili kayyım atanması istemine ilişkin olup, anonim şirkete kayyım atanması kural olarak şirketin organsız kalması halinde talep edilebilecek bir tedbir niteliğinde olup, somut olay bakımından davalı şirketin organsız kalmasının söz konusu olmadığı hususu gözden kaçırılarak davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmamış, hükmün temyiz eden davalı ve fer'i müdahil yararına bozulması gerekmiştir.” Şeklinde karar vermiştir.⁹⁷

TMK 427 uyarınca yönetim kayyımı atanabilmesi için şirket yönetiminin başka bir şekilde gerçekleştirilememesi gereklidir. Bu hususun anonim şirketlere atanacak olan yönetim kayyımı açısından ne şekilde değerlendirmesi gerektiğine yönelik doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüş yönetim organı bulunmasa bile yönetim organının bulunmama durumunun yakın bir süre içerisinde giderilemeyeceği anlaşılıyor ve malvarlığı için gerekli olan yönetimi, yönetim organındaki bir üyenin adına tek başına imza yetkisi verilmesiyle, müdür tayiniyle veya ticari temsilcinin ataması ile sağlanabiliyorsa bu takdirde yönetim kayyımı tayin edilemeyeceğini ileri sürmüştür⁹⁸. Doktrindeki farklı bir görüş ise TMK m. 427'de yer alan yönetimin başka bir yoldan sağlanamaması ifadesinin amacının organ boşluğunun mahkeme tarafından daha dikkatli incelenmesi gerektiğini belirtmek olduğunu ifade etmiştir.⁹⁹ Kanaatimizce yönetim kurulu üyelerinden herhangi birinin, yönetim kurulu üyeliği sıfatını kaybetse bile şirkete kayyım atanmasına gerek olmayacaktır. Zira böyle bir durumda hem TTK 363/1 gereğince geçici üye seçilmesi mümkün olmakta hem de yönetim kurulu, genel kurulu toplantıya çağırarak bu boşluğu giderebilmektedir. Dolayısıyla bu gibi durumlarda TMK 427'de belirtilmiş olan yönetimin başka yoldan sağlanamamış olması ifadesi koşulu gerçekleşmediğinden yönetim kayyımı atanamayacaktır¹⁰⁰. Dolayısıyla

⁹⁷ Yargıtay 11. HD'nin, 05.11.2014 tarihli, E.2014/1761, K. 2014/16924 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 27.03.2024.

⁹⁸ GÜMÜŞ: s.112

⁹⁹ ÇAMOĞLU: s.22.

¹⁰⁰ KURU: s.115, ŞÜKRÜ: s.104, BALSEVER: s.124. Yargıtay 11. HD'nin, 03.10.1985 tarihli, E.1985/4821, K.

anonim şirketlere yönetim kayyımı atanabilmesi için TMK bağlamında iki şart vardır. Bunlardan birincisi şirketin zorunlu organlarının eksik olması, ikincisi ise bu eksikliğin başka şekilde giderilmesinin mümkün olmamasıdır¹⁰¹.

Anonim şirkete bir ticari temsilci atanması veya yönetim sözleşmesi ile yönetimin başka bir kişiye bırakılması durumlarında da yönetim kurulu organının eksikliği söz konusu olmaktadır¹⁰². Çünkü hem ticari temsilci hem de yönetim sözleşmesi ile atanan kişi yönetim kurulunun sahip olduğu bütün hak ve yetkileri sahip olmamaktadır¹⁰³.

Azınlık pay sahiplerinin zarara uğraması nedeniyle¹⁰⁴, ticari faaliyet gerçekleştirmeyen bununla beraber tasfiye sürecine girmemiş olan bir şirketteki organların işin başında olması durumunda¹⁰⁵, azınlık pay sahiplerinin haklarının ihlale uğraması, ortaklar ile yönetim kurulu üyeleri açısından fikri çatışmaların ortaya çıkması, şirketin düzenli olarak zarar etmesi veya kötü yönetilmesi durumlarında da şirkete kayyım atanması söz konusu olmayacaktır¹⁰⁶. Ancak Yargıtay vermiş olduğu bir kararda yönetim kurulu üyelerinin salt azil sebepleri gerçekleştiğini dikkate alarak şirkete yönetim kayyımı tayin edilebileceğini belirtmiştir¹⁰⁷. Fakat kanunda anonim şirketin yönetim kurulu üyelerini mahkeme tarafından azlinin öngörülmemiş olması sebebiyle yalnızca azil sebebinin gerçekleşmesi kayyım tayini için yeterli olmayacaktır.

i. Yönetim Kayyımının Temsil Yetkisinin Kapsamının Tespiti

Anonim şirketteki organ boşluğunun doldurulması amacıyla atanmış olan yönetim kayyımının görev ve yetkilerinin kapsam ve sınırları mahkeme tarafından açıkça tespit edilmelidir¹⁰⁸. Anonim şirket, yönetim kurulu organına tekrardan sahip olacağı ana kadar yönetim kayyımı, şirketi yönetmeye ve temsil etmeye yetkilidir. TMK m. 460/1 fıkrası uyarınca kayyımın görevi bir mal varlığının yönetimi ve gözetimi ise bu takdirde kayyım, ancak o mal varlığının korunması ile yönetimi için lazım olan işlemleri yapabilecektir. TMK m. 460/2 uyarınca bunun dışındaki işler

1985/5036 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 27.03.2024.

¹⁰¹ BALSEVER: s.123.

¹⁰² KURU: s.116, ÇAMOĞLU: s.23, BALSEVER: s.129.

¹⁰³ ÇAMOĞLU: s.23.

¹⁰⁴ ŞÜKRÜ: s.105, BALSEVER: s.123.

¹⁰⁵ ALTAŞ, Soner: Anonim Şirkete TTK ve TMK uyarınca Kayyım Atanması, Terazi Hukuk Dergisi, 11(117): 52-57, s. 55-56.

¹⁰⁶ KURU: s.118, ÇAMOĞLU: s.24.

¹⁰⁷ Yargıtay 11. HD'nin, 28.05.2014 tarihli, E.2013/17539, K. 2014/9870 sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 27.03.2024.

¹⁰⁸ KURU: s.286, KILIÇ: s.426, GÜMÜŞ: s.330.

için ise ancak özel yetkisi varsa veya temsil olunan bu özel yetkiyi verecek durumda değilse kayyımın talebi üzerine mahkemenin izniyle yapabilecektir¹⁰⁹.

Mahkeme tarafından yönetim kayyımının görevleri her somut olay bakımından ayrı ayrı tespit edilmeli ve TMK m. 459 kıyasen uygulanıp mahkemenin vereceği talimatlar doğrultusunda kayyım görevini gerçekleştirmelidir¹¹⁰. Mahkeme tarafından kayyımın görevleri ve yetkileri açık bir şekilde belirtilmemiş ise TMK m. 460/1 uyarınca yönetim kayyımının yetkisinin şirketin olağan işlerin yürütülmesi ile sınırlı olduğunun kabulü gerekmektedir¹¹¹. Vadesi gelmiş olan alacakların tahsili, ivedi durumlarda şirketin hakları ile menfaatlerinin koruma altına alınması gayesi ile dava açılması veya icra takibinde bulunulması, şirket tarafından kayyım atanmadan önce üstlenilen yükümlülüklerin ifasının sağlanması olağan işlere örnek olarak gösterilebilecektir. TMK m. 463'te denetim makamının iznini gerektiren hususlar da düzenlenmiştir. Burada sayılan işleri de (gerçek kişilere özgü olanlar dışındakiler) yönetim kayyımı ancak özel izinle yapabilecektir¹¹².

Çamoğlu'na göre mahkeme tarafından yönetim kayyımının görev ve yetkilerinin çerçevesi tam olarak belirlenmemişse, yönetim kayyımının ana görevinin organ boşluğunun doldurulması olduğu, bu görevi dışında ise mahkeme tarafından kendisine verilen somut görevleri yerine getirebileceğini fakat vesayet organı tarafından atanan yönetim kayyımına ilişkin atama kararında başka bir belirleme yapılmadığı takdirde ise yönetim kayyımının ancak TMK m. 462 ve 463'te belirtilen hususları vesayet organının izni ile denetim makamının ise onayını alarak yapmaya yetkili olduğunu belirtmiştir¹¹³. *Soykan*'a göre ise yönetim kayyımına somut olayın koşullarına uygun bir şekilde yetkilerin verilebileceğini, dolayısıyla yönetim kayyımının atanması ile ulaşılmak istenilen amaçla uyumlu ve bu amacın gerektirdiği ölçülerle sınırlı görevlerin verilebileceğini ileri sürmüştür¹¹⁴. Kanaatimizce TTK m. 530 uyarınca yönetim organının bulunmaması sebebiyle açılmış olan davada mahkeme tarafından yalnızca gündemi belirlemek ve genel kurulu toplantıya çağırarak üzere atanmış olan kayyımın TMK m. 427/b-4'de dayanarak atandığı ve TMK m. 459'un kıyasen uygulanması neticesinde temsil kayyımında olduğu gibi yetkilerinin

¹⁰⁹ KAYIKLIK: s.293, BALSEVER: s.129.

¹¹⁰ GÜMÜŞ: s.307.

¹¹¹ KURU: s.288.

¹¹² BALSEVER: s.130.

¹¹³ ÇAMOĞLU: s.17.

¹¹⁴ SOYKAN, İsmail Cem: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.280.

mahkeme tarafından sınırlandırılabilmesi ve mahkeme tarafından tespit edilen yetkileri dışında yapmış olduğu işlemler bakımından ise bir temsil yetkisinin bulunmadığı kabul edilmelidir. Dolayısıyla bu şekilde atanan yönetim kayyımının çağrı yapma ve genel kurul toplantısını düzenleme görevleri dışında yapmış olduğu işlemlerin hükümsüzlüğü şirket tarafından herkese karşı ileri sürülebilecektir¹¹⁵. Doktrinde ki başka bir görüş de TMK m. 427/b-4 uyarınca atanmış olan kayyımın, tam yetkili olmasının gerekmediğini, şirkete atanmış olan bu yönetim kayyımının görevlerinin sınırlandırılabilmesini belirtmiştir¹¹⁶.

TTK m. 530 hükmü uyarınca açılmış olan fesih davasında mahkeme, şirketin durumunun kanuna uygun hale getirilmesi bakımından bir süre verecektir. Dolayısıyla yönetim kayyımının öncelikli görevlerinden biri mahkeme tarafından verilen süre içerisinde anonim şirketin durumunu kanuna uygun hale getirmektir¹¹⁷. Şirkete atanan yönetim kayyımı, yönetim organının şekli olarak var olmaması halinde TTK m. 410 vd. hükümleri uyarınca genel kurul toplamalı ve genel kurul tarafından anonim şirkete yeni bir yönetim kurulu üyesi seçmeli ya da imkân varsa yedek üyelere yararlanmalıdır¹¹⁸.

Yönetim kayyımının atanması da geçici bir korumadır. Bu sebeple mahkeme tarafından TMK m. 459 ve m. 447/2 uyarınca kayyımın yetkileri kaldırılabilir, değiştirilebilir ve kayyım görevden alınabilir¹¹⁹. Yönetim kayyımı, ihtiyaç duyulduğu konularda istisnai olarak mahkemeden görüş sorabilir¹²⁰. Kayyımların gerekli konularda mahkemeden görüş alması bazı durumlarda bir gereklilik gösterebilir. Zira TMK m. 466 uyarınca iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni göstererek kayyımın hareket etmesi gereklidir. Aksi halde TMK m. 467 uyarınca kusurlarıyla şirkete verdikleri zararlar sebebiyle şirkete karşı sorumlu olacaklardır.

Yönetim kayyımı göreve başladıktan sonra şirketin yönetiminde kullanılan mal varlığını teslim almaya yetkili ve görevlidir¹²¹. Yönetim kayyımı aynı zamanda şirketin mal varlığını da tespit etmesi gereklidir. Mal varlığını tespit ederken öncelikle şirketin envanter raporuna bakmalı, envanter raporu eski tarihli veya hiç olmaması durumunda ise TTK m. 66/1 hükmü kıyasen uygulanarak varlıkların eksiksiz şekilde tespit edilip, bir envanter

¹¹⁵ KURU: s.288.

¹¹⁶ SOYKAN: s.279.

¹¹⁷ KEÇECİOĞLU: s.264, GÜMÜŞ: s.117.

¹¹⁸ KEÇECİOĞLU: s.265.

¹¹⁹ KILIÇ: s.426.

¹²⁰ ÇAMOĞLU: s.28.

¹²¹ KEÇECİOĞLU: s.259.

çıkartılması gereklidir¹²². Yönetim kayyımı mal varlığını tespit ederken aynı zamanda finansal tabloları da kontrol etmelidir¹²³.

Yönetim organının herhangi bir nedenle bulunmaması halinde vesayet makamı tarafından geçici olarak şirketi yönetmek üzere yönetim kayyımı atanacaktır. İşte burada yönetim kayyımı TTK m. 375'te belirtilen görev ve yetkileri kayyımlık müessesesinin uygun düştüğü ölçüde kullanabilecektir¹²⁴. Yönetim kayyımı TTK m. 375 uyarınca şirketin üst düzey yönetimine sahip olacak ve bu hususlarla ilgili talimat verebilecek, şirketin yönetimine ilişkin teşkilatlandırma yapabilecek, finansal planlama için gerekli düzeni kurabilecek, şube müdürleri dışında müdürler ve bunlarla aynı işleve sahip kişilerin görevlendirilmesi ve görevden alınmalarına karar verebilecek, yönetimle görevli olan kişilerin hukuka, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulu tarafından yapılan yazılı talimatlara uygun hareket edip etmediğinin üst gözetimini yapacak, genel kurulun toplantıya hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi ile beraber pay defteri, yönetim kurulu karar defteri, genel kurul toplantı ve müzekkere defterinin tutulmasını, yıllık faaliyet raporları ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ile genel kurula sunulması işlerini yürütecek, borca batıklık durumunda ise mahkemeye bildirimde bulunma yetkisine sahip olacaktır.

Değerlendirilmesi gereken başka bir husus da yönetim kayyımının yetkisiz temsilidir. Yetkisiz temsil, temsil yetkisi bulunmayan gerçek veya tüzel kişinin başkası adına hukuki bir işlem yapmasıdır¹²⁵. Yetkisiz temsil iki farklı şekilde meydana gelebilecektir. Bunlar temsilcinin temsil yetkisinin sınırlarını aşması ve temsilcinin aslında hiç temsil yetkisine sahip olmamasıdır. Yönetim kayyımının temsil yetkisini aştığı hallerden birine örnek verecek olursak eğer; yönetim kayyımının kanunun kendisine vermiş olduğu yetkisi haricinde bir yetki kullanması durumudur¹²⁶. Bu halde anonim şirketin organlarının görev ayrımına bir müdahale söz konusu olacağından yetkisini aşmış olacaktır. Dolayısıyla bu işlem kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi olur¹²⁷. Zira buradaki yetki aşımı kanuni sınırın aşılması yani kanununa aykırılıktır. Dolayısıyla bu hükümsüzlük iyi niyetli olup olmasına bakılmadan üçüncü kişilere karşı anonim şirket tarafından ileri sürülebilecektir¹²⁸.

¹²² KEÇECİOĞLU: s.261.

¹²³ KEÇECİOĞLU: s.261.

¹²⁴ ÇAMOĞLU: s.23, KEÇECİOĞLU: s.274.

¹²⁵ KILIÇOĞLU: s.336, EREN: s.873, KEÇECİOĞLU: s.288.

¹²⁶ KEÇECİOĞLU: s.289.

¹²⁷ KILIÇ: s.247, KEÇECİOĞLU: s.289.

¹²⁸ KEÇECİOĞLU: s.289.

Yönetim kayyımının temsil yetkisi işletme konusuyla sınırlandırıldığından anonim şirket adına organ temsil ile yetkili olan bu yönetim kayyımının işletme konusu haricinde bir işlem yapması ve işlemin tarafı üçüncü kişinin de kötü niyetli olması durumunda şirket, yapılan işlemle bağlı olmadığını TTK m. 371/2 ileri sürebilecektir¹²⁹.

Kayyımın yerine geçtiği yönetim kurulu üyelerinin üyelik sıfatları sona ermeyecek ve bu durum üyelerin azli anlamına da gelmeyecektir¹³⁰. Zira yönetim kurulu üyeleri kanun uyarınca yalnızca genel kurul kararıyla görevden alınabilecek ve azil edilebilecektir. Bu hususlar genel kurulun münhasır görev ve yetkileridir

ii. Yönetim Kayyımın Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

TMK m. 477/2 uyarınca yönetim kayyımının görevi, yönetim kayyımının atanmasına sebep olan durumun kalkması veya kayyımın görevden alınması durumunda sona erecektir¹³¹. Dolayısıyla yönetim kurulunun eksikliği sebebiyle göreve gelmiş olan yönetim kayyımının görevi, yönetim kurulunun genel kurul tarafından tekrar seçilmesiyle sona erecektir.

Yine temsil kayyımında olduğu gibi kayyımlık görevinin kendiliğinden sona ermesi de söz konusu olabilmektedir. Şöyle ki TMK m. 403/3'ün atfı ile TMK m. 479 uyarınca kayyımın ölümü, gaipliği veya kısıtlanması durumunda kayyımlık görevi kendiliğinden sona erecektir. Temsil kayyımının istifa etmesi durumunda da o kişi bakımından kayyımlık görevi bitmiş olacaktır¹³².

c. Yönetim ve Temsil Kayyımının Hukuki Sorumluluğu

i. Yönetim Kayyımının Hukuki Sorumluluğunda Uygulanacak Kanun Hükümleri

Yönetim kayyımının hukuki sorumluluğu tespit edilirken sorumluluğa ilişkin uygulanacak hükümlerin ne olduğu konusunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Doktrindeki bir görüş, gerçek ya da tüzel kişiler için atanan kayyımlar arasında ayırım yapılmadan, kayyımların hukuki sorumluluğu ile ilgili uygulanacak hükümlerin TMK m. 467 hükmü olduğunu ileri sürmüştür¹³³. Doktrindeki başka bir görüş ise kayyımın hukuki sorumluluğunun tespitinde, tasfiye memurlarının sorumluluğuna

¹²⁹ KILIÇ: s.248, KEÇİCİOĞLU: s.290.

¹³⁰ BALSEVER: s.131-132.

¹³¹ KURU: s.131, BALSEVER: s.130.

¹³² KURU: s.131.

¹³³ GÜMÜŞ: s. 349, GÜLTEKİN GÜNAYDIN, Burcu: Anonim Şirkette Zorunlu Organ Eksikliğine Dayanan Fesih Davası, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2012, s.70.

ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtmiştir¹³⁴. Bizim de katıldığımız doktrindeki diğer bir görüş ise yönetim kayyımının hukuki sorumluluğunun tespitinde, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin TTK m. 553 vd. hükümlerinin uygun düştüğü ölçüde uygulanması gerektiğidir¹³⁵.

TMK m. 467 hükmünün yönetim kayyımının hukuki sorumluluğunun tespitinde dikkate alınamayacağını düşünmekteyiz. Zira TMK m. 467 hükmü muhatap olarak daha çok gerçek kişileri dikkate almıştır¹³⁶. TMK m. 467 hükmünün gerçek kişilere yönelik olarak hazırlanan bir hüküm olduğunun sonucuna kayyımlik müessesesinin TMK da düzenlenmiş olduğu hükümlere bakılmasıyla da tespit edilebilmektedir. Özellikle kayyımın yetkileri ve görevleri ile kayyımın görevinin sona ermesinin şartları gibi birçok konu yalnızca gerçek kişilere atanabilen vasilik hükümlerine ilişkin yapılan atıflarla uygulanmakta ve hukuki problem çözüme kavuşmaktadır. TMK m. 467 hükmü gereğince vesayet makamının ve vesayet işleriyle görevlendirilmiş olan diğer kişilerin sorumluluğu, özelliği gereği kanundan doğan haksız fiil sorumluluğunun özel bir türü olmaktadır. Bu durumda yalnızca anonim şirket tüzel kişiliği zarar gören sıfatına sahip olacaktır. Dolayısıyla anonim şirketin tüzel kişiliği dışında pay sahipleri ve şirket alacakları uğradıkları zararları TMK m. 467 uyarınca tazmin edemeyecektir.

TTK m. 553 maddesinde yalnızca şirket değil, pay sahipleri ve şirket alacaklıları da tazminat alacaklısı olacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca yönetim kayyımı, yönetim organı sıfatıyla görevini gerçekleştirecektir. Bu sebeple geçici olarak yönetim organı görevini gerçekleştirse bile hukuki sorumluluğunun da yönetim kurulu üyeleri gibi olması gereklidir¹³⁷.

Tasfiye memurlarının sorumluluğuna ilişkin hükümlere gidilmesi gerektiğini savunan yazarlara da katılmamaktayız. Zira tasfiye memuru ile kayyım arasındaki tek bağlantı anonim şirketin iflasının ertelenmesi sırasındaki konumdur. İflasın ertelenmesi ya da şirketin tasfiye süreci dışında da yönetim kayyımının atanacağı birçok hal mevcut olduğundan sadece bu iki kurumdan yola çıkarak tasfiye memurlarına ilişkin sorumluluk hükümlerinin uygulanması yoluna gidilmemelidir.

Sonuç olarak vesayet makamı tarafından geçici olsa bile yönetim organı olarak atanan yönetim kayyımının sorumluluğunun tespitinde, kayyımlik

¹³⁴ ATALAY, Oğuz: Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2007, s.156.

¹³⁵ TEKİNALP, Ünal: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık, B.2, İstanbul, 2012, s. 108, KEÇECİOĞLU: s.360.

¹³⁶ Aynı yönde bkz. KEÇECİOĞLU: s.360.

¹³⁷ KEÇECİOĞLU: s.362.

kurumuna uygun düştüğü ölçüde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin TTK m. 553 vd. uygulanması gerekecektir. Yargıtay ve BAM'nin de görüşünün bu yönde olduğu birçok kararı mevcuttur¹³⁸. TTK m. 553/1'in kıyasen yönetim kayyımına uygulanması ile beraber yönetim kayyımı, kanun ve esas sözleşmeden kaynaklanan sorumluluklarını, kusurlu bir şekilde ihlal ederse şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklarına karşı verdikleri zararlardan sorumlu olacaktır. Yine TTK m. 553/2 uyarınca yönetim kayyımı kanuna uygun bir şekilde kanun ya da esas sözleşmeden doğan bir görevi ya da yetkisini başka bir organa ya da kişiye devrederse, bu devir sırasında makul derecede özen gösterdiğini ispat ettiği takdirde, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmayacaktır. TTK m. 553/3 gereğince ise yönetim kayyımı, kendisinin kontrolü dışında kalan kanun ya da esas sözleşmeye aykırılık ya da yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulmayacak, bu sorumsuzluk hali ise gözetim ve özen yükümlülüğü gerekçeleri ile de geçersiz kılınmayacaktır.

Vesayet makamı tarafından anonim şirkete birden çok kayyım atanabilecektir. Bu halde kayyımlar heyet şeklinde çalışacaklardır. Yönetim kayyımının hukuki sorumluluğu TTK m. 553 hükmüne dayandığından dolayı burada farklılaştırılmış teselsül prensibi de uygulama alanı bulacaktır¹³⁹. Dolayısıyla vesayet makamı tarafından atanan birden çok kayyımın zarara sebebiyet vermesi durumunda, bu kayyımlardan her biri şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde yani kusuru oranında zarardan diğerleri ile birlikte müteselsilen sorumlu olacaktır¹⁴⁰. Farklılaştırılmış teselsülde, kayyımlar dış ilişkide kendi kişisel indirim sebeplerin de ileri sürerek zararın hepsinden değil sadece kendi kusurları oranında sorumlu olacaklardır¹⁴¹.

ii. Temsil Kayyımının Hukuki Sorumluluğunda Uygulanacak Kanun Hükümleri

Temsil kayyımının hukuki sorumluluğuna ilişkin hangi hükümlere dayanacağımızı tespit ederken yönetim kayyımından farklı düşünmemiz gereklidir. Zira temsil kayyımının, yönetim yetkisi bulunmamakta, temsil kayyımının yalnızca şirketi davada temsil yetkisi bulunmaktadır. Bu sebeple görevi yalnızca yönetim yetkisine sahip olmadan anonim şirketi bir davada

¹³⁸ Yargıtay 11 HD'nin, 22.05.2013 tarihli, E. 2012 / 11394, K. 2013 / 10607, sayılı kararı,(Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 26.12.2024, Yargıtay 11 HD'nin, 23.10.2017 tarihli, E. 2016 / 3725, K. 2017 / 5626, sayılı kararı,(Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, Erişim Tarihi: 26.12.2024, " İzmir BAM, 20. HD'nin,09.03.2023 tarihli, E. 2020/1547, K. 2023/386, sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim Tarihi: 26.12.2024, İstanbul BAM, 12. HD'nin, 27.06.2019 tarihli, E. 2018/1300 K. 2019/905, sayılı kararı, (Çevrimiçi), <https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim Tarihi: 26.12.2024.

¹³⁹ KEÇECİOĞLU: s.368.

¹⁴⁰ ÇAMOĞLU: s.20-24.

¹⁴¹ ÇAMOĞLU: s.24, KEÇECİOĞLU: s.368.

temsil etmek olan temsil kayyımının, hukuki sorumluluğunun tespiti TTK m. 553 hükmüyle açıklanamayacaktır¹⁴².

Aynı zamanda yukarıda yönetim kayyımının hukuki sorumluluğuna ilişkin açıklamalarımızda da belirttiğimiz üzere TMK m. 467 hükmü gerçek kişilere ilişkin bir hüküm olduğundan yine temsil kayyımı bakımından uygulama alanı bulamayacaktır. Burada gidilmesi gereken hüküm TBK m. 502 vd. vekilin sorumluluğudur¹⁴³. Zira burada anonim şirket ile temsil kayyımı arasında kendine özgü bir iş görme sözleşmesi bulunmakta ve temsil kayyımının asil görevi de vesayet makamı tarafından kendisinin görevlendirdiği davada anonim şirketi temsil etmektir. Dolayısıyla TBK m. 502 uyarınca temsil kayyımı anonim şirketi temsil ederken, kusuru sebebiyle anonim şirket ve çıkar gruplarının menfaatlerine zarar vermesi aralarında ki iş görme sözleşmesine aykırılık oluşturacak ve temsil kayyımının hukuki sorumluluğu gündeme gelecektir¹⁴⁴.

Temsil kayyımları bakımından TTK m. 557 hükmü uygulanamayacağından dolayı mutlak teselsül prensibi uygulanacak ve vesayet makamınca birden çok temsil kayyımı atansa bile her biri anonim şirkete karşı yükümlülüklerini hukuka aykırı şekilde yerine getirmemesi dolayısıyla vermiş oldukları zararın tamamından üçüncü kişilere karşı sorumlu olacaklardır. Dolayısıyla dış ilişki bakımından zarar gören kişi atanmış kayyımlardan herhangi birisinden zararın tamamını isteyebilecektir. Kayyımlar kendi iç ilişkilerinde ise zarar görene yapmış oldukları ifadan birbirlerine karşı eşit paylarla TBK m. 167 uyarınca sorumlu olacaklardır.

iii. Temsil ve Yönetim Kayyımının Sorumluluğunun Koşulları

Temsil kayyımı ile yönetim kayyımının hukuki sorumluluğuna gidebilmek için öncelikle hukuka aykırı bir eylem gerçekleştirmeleri gereklidir. Yönetim kayyımının sorumluluğunun tespiti bakımından hukuki dayanak olan TTK m. 553 uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmesi ifadesi bulunmaktadır. Buranın konumuz bakımından kanun, esas sözleşme ve vesayet makamlarınca verilen yükümlülük şeklinde yorumlanması gereklidir¹⁴⁵.

Temsil kayyımının ise temsil ettiği anonim şirket adına kendisinden beklenen dikkat ve özeni hukuka aykırı bir şekilde ihlal etmemesi gerekmektedir¹⁴⁶.

¹⁴² KEÇECİOĞLU: s.365.

¹⁴³ KEÇECİOĞLU: s.366.

¹⁴⁴ KEÇECİOĞLU: s.366.

¹⁴⁵ AKDAĞ GÜNEY: s.54.

¹⁴⁶ KEÇECİOĞLU: s.369.

Temsil ve yönetim kayyımının sorumluluğu bir kusur sorumluluğudur. Dolayısıyla temsil veya yönetim kayyımının görevlerini yerine getirirken sebep olmuş oldukları zararlardan ancak kusurları var ise sorumlu olacaklardır¹⁴⁷. Kayyımın gerekli dikkat ve özeni göstermesi gereklidir. Fakat dikkat ve özenin soyut bir şekilde ihlal edilmesi yeterli olmayıp kasten ya da ihmali suretle ihlal gerekli olacaktır¹⁴⁸.

Her ne olursa olsun yönetim ve temsil kayyımının sorumluluğuna gidilebilmek için ortada bir zararın da bulunması gerekli olacaktır. Zira zarar olmayan yerde sorumlulukta bulunmamaktadır¹⁴⁹.

Son olarak yönetim kayyımı ve temsil kayyımının hukuki sorumluluğuna gidilebilmek için hukuka aykırı hareket ile zarar arasında uygun illiyet bağının da bulunması zorunludur¹⁵⁰.

3. CMK Kapsamında Anonim Şirketlere Kayyım Atanması

CMK m. 133'te düzenlenen husus özel bir el koyma tedbiri olmakla beraber bu tedbir çok sıkı kurallarla hüküm altına alınmıştır. Söz konusu bu koruma tedbirinin sınırları içerisinde kovuşturma ya da soruşturma evresinde şirketin faaliyetleri devam ettirilir, tedbir sona erdiği durumda ise şirket zarara uğramaksızın pay sahiplerine teslim edilir¹⁵¹. Zira koruma tedbirleri soruşturma ya da kovuşturma aşamalarında suçla ilgili maddi gerçeğin ortaya çıkmasına hizmet edecektir. CMK gereğince anonim şirkete kayyım atanması meselesi hem toplumsal hem de şirket menfaatine hizmet eden önemli bir niteliktedir¹⁵².

Doktrinde bir görüş CMK m. 133 uyarınca şirkete kayyım atanmasının el koyma tedbirinin özel bir biçimi olduğunu ileri sürmüştür¹⁵³. Doktrinindeki bir diğer görüş ise CMK m. 133 gereğince şirkete bir kayyım atanmasının el koymadan farklı bir kurum olduğunu, dolayısıyla el koymanın özel bir şekilde uygulanışı ile alakalı olarak farklı bir koruma tedbiri ihtiva ettiğini belirtmiştir¹⁵⁴. Kanaatimizce CMK m. 133 uyarınca şirkete kayyım atanması farklı bir koruma tedbiri niteliği teşkil etmeyecek, el koyma tedbirinin özel bir biçimi olarak kabul edilmesi gerekecektir. Zira buradaki el koyma

¹⁴⁷ KEÇECİOĞLU: s.371.

¹⁴⁸ KEÇECİOĞLU: s.371.

¹⁴⁹ AKDAĞ GÜNEY: s.49.

¹⁵⁰ KEÇECİOĞLU: s.374.

¹⁵¹ ŞAHİN, Cumhuriyet: Ceza Muhakemesi Hukuku I, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s.256-257.

¹⁵² BALSEVER: s.139.

¹⁵³ TOK, Mehmet Can: Ceza Muhakemesi Hukukunda Elkoyma ve Şirket Yönetimi İçin Kayyım Atama Tedbirleri, Fasikül Hukuk Dergisi, 10(104): 24-30, s. 29.

¹⁵⁴ ÜNVER, Yener; HAKERİ, Hakan: Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, B.15, Ankara, 2019, s.934.

tedbiri de diğer el koyma tedbirleri gibi soruşturma ve kovuşturma konusu olan suçtaki maddi gerçeklerin açığa çıkarılmasını amaçlamaktadır.

CMK m. 133 uyarınca CMK m. 133/4'de belirtilen¹⁵⁵ suçların şirketin iş ve işlemleri kapsamında işlendiği noktasında kuvvetli şüphe var ise ve maddi gerçeğin ortaya çıkabilmesi için de gerekli olması durumunda ve/veya kovuşturma aşamasında şirketin yönetimi için şirketin işlerinin yürütülmesi gayesi ile kayyım atanabilecektir. Madde hükmünden de yola çıkarak CMK ya dayalı kayyım tayini için ilk koşul katalog suçlardan bir tanesinin işlenmesi, ikinci koşul bu suçlardan birinin şirket faaliyetleri çerçevesinde işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphenin oluşması, üçüncü şart ise maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için kayyımın atanmasının gerekli olmasıdır¹⁵⁶. Bu sebepten kayyım atama kararı bakımından somut delil bulunması gerekmeyecektir¹⁵⁷. Her ne kadar CMK m. 133'ün başlığında atanan kayyımın yönetim kayyımı olduğu belirtilse de doktrinde atanan kayyımın yönetim kurulunun yapmış olduğu işlemleri onay vermesi bağlamında atanmış ise bir denetim kayyım olduğu ileri sürülmüştür¹⁵⁸. Zira denetim kayyımı, “**4. Denetim Kayyımı**” başlığında detaylı olarak anlatılacağı üzere yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisini sona erdirmemekte, temsil yetkisine sahip olmuş olan kişilerin yapmış oldukları işlemleri onaylamaktadır. Burada kayyımın onayına kadar işlem askıda hükümsüzdür¹⁵⁹. Doktrinde aynı zamanda yönetim kurulunun görev ve yetkileri alınarak bu yetkiler CMK m. 133 gereğince atanan kayyımına verilirse, bu takdirde bu atanan kayyımın yönetim kayyımı olduğu ileri sürülmüştür¹⁶⁰. Dolayısıyla kayyımın atanmasına ilişkin alınan

¹⁵⁵“CMK 133/4: Bu madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir.

a) Türk Ceza Kanununda yer alan,

1. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80),
2. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
3. Parada sahtecilik (madde 197),
4. Fuhuş (madde 227),
5. Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228),

6. Zimmet (madde 247),

7. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (madde 282),

8. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315),

9. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337), Suçları,

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları,

c) Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar,

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar.”

¹⁵⁶ BALSEVER: s.140.

¹⁵⁷ BALSEVER, s.140.

¹⁵⁸ KÖKER, Nilüfer: CMK Madde 133 Uyarınca Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini, Fasikül Hukuk Dergisi, 10(100): 453-463, s.459, KAYIKLIK: s.297, BALSEVER: s.141.

¹⁵⁹ KAYIKLIK: s.297.

¹⁶⁰ ERSOY, Uğur: Ceza Muhakemesi Hukukunda Şirket Yönetimine Kayyım Tayini, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.52, KÖKER: s.459, KAYIKLIK: s.297.

kararda atanan kayyımın görevlerinin belirtilmesi ve bunun da CMK m. 133/1' de dikkate alındığında TTSG ve diğer uygun vasıtalarla ilan edilmesi gerekecektir¹⁶¹.

CMK m. 133 uyarınca atanmış olan kayyım onay makamı olarak görev yaparsa yönetim kurulunun görev ve yetkileri devam edecek fakat yönetim kurulunu yapmış olduğu işlemler ancak kayyım onay verirse geçerli olacaktır¹⁶². Ancak kayyım yönetim kurulunun görev ve yetkilerine sahip olacak bir şekilde atanması halinde yönetim kurulunun temsil ve yönetim yetkisi sona erecek, kayyım yönetim organı görevini üstlenecektir¹⁶³. CMK m. 133/3 gereğince ilgililer tarafından kayyımın işlerine karşı TTK ve TMK hükümleri uyarınca görevli mahkemeye başvurabilecekleri belirtilmiştir. Dolayısıyla kayyımın atandığı şirketin pay sahipleri, yöneticileri ve alacaklıları bakımından kayyımın yapmış olduğu işlemlerin denetiminin önü açılmıştır¹⁶⁴.

CMK m. 133 uyarınca kayyım atanabilmesi için katalog suçların şirketin faaliyetleri kapsamında işlenmesi gerekmekte ve belirtilen suçların işlenmesi için şirketin paravan olarak kullanılması da şirketin faaliyetleri kapsamında suçun işlendiği anlamına gelmektedir¹⁶⁵. CMK m. 133 gereği kayyım atanması için maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi bakımından gerekli olması koşulu arandığından başka bir şekilde maddi gerçeğe ulaşılabiliyorsa kayyım atanması gerekmez¹⁶⁶.

Soruşturma evresinde cumhuriyet savcısının isteği üzerine CMK m. 162 uyarınca sulh ceza hakimi bu tedbire karar verebilecektir. Kovuşturma evresi bakımından ise kovuşturması yapılan suçun niteliğine göre yargılamayı yapan asliye ceza mahkemesi veya ağır ceza mahkemesi bu kararı verebilecektir. Ayrıca kayyımın yaptığı işlemlere karşı TMK ve TTK hükümlerine göre ilgililer kanun yoluna başvurabilecektir¹⁶⁷.

a. CMK Uyarınca Atanan Kayyımının Temsil Yetkisinin Kapsamının Tespiti

CMK m. 133 uyarınca atanan kayyım yönetim kurulunun karar ve işlemlerinin geçerliliğini onay vermek şeklinde görevlendirilmiş ise

¹⁶¹ KURU: s.124.

¹⁶² KURU: s.124-125, KILIÇ: s.429, ŞAHİN: s.258.

¹⁶³ KURU: s.125, KILIÇ: s.429, ŞAHİN: s.258, BALSEVER: s.141.

¹⁶⁴ KAYIKLIK: s.299.

¹⁶⁵ ERSOY: s.53, ÖZBEK; DOĞAN; BACAKSIZ: s.382.

¹⁶⁶ KÖKER: s.458, ÖZBEK; DOĞAN; BACAKSIZ: s.382.

¹⁶⁷ KILIÇ: 429.

bu durumda şirkete tek başına temsil yetkisine sahip olmayacaktır¹⁶⁸. TMK uyarınca kayyum atanması hallerinden farklı olarak CMK m. 133 uyarınca atanan kayyumlar yönetim kurulunun temsil yetkisini sınırlandırabilecektir. CMK m. 133 gereği atanan kayyımın görev ve yetkilerinin sınırlarının mahkeme tarafından belirlenmesi gerektiği hususu hüküm altına alınmamıştır. Doktrindeki bir görüş, CMK m. 133 uyarınca atanmış olan denetim kayyımının görev tanımının belirtilmesi gerektiğine ilişkin kanunda herhangi bir husus bulunmadığından, kayyımın yönetim kurulunun tüm işlem ve kararlarını denetleyip onaylamaya yetkili olduğunun kabulü gerektiğini ileri sürmüştür¹⁶⁹. Kanaatimizce CMK m. 133 uyarınca atanmış olan yönetim kayyımı açısından İİK mülga m. 179-a'da ki gibi mahkemenin yönetim kayyımının görev tanımlamasını yapmasının gerekliliği açısından bir düzenleme bulunmasa bile bu kişinin görev ve yetkilerinin belirlenmesi aksi halde kayyımın bu hususun belirlenmesi için talepte bulunması gerekmektedir. Bu husular belirlenmez ise TMK m. 460 uyarınca yönetim kayyımının sadece şirketin mal varlığının korunması ve yönetimi için gerekli olan işlemleri yapabileceği, diğer işlemlerin hepsinde özel yetki aranacağı kabul edilmelidir. Kanaatimizce CMK m. 133 uyarınca atanan denetim kayyımının, yönetim kurulunun almış olduğu bütün kararlar ile gerçekleştirdiği işlemleri denetleme yetkilidir. Ancak CMK'ya göre atanan kayyımın delil toplama yetkisi bulunmamaktadır¹⁷⁰. Ayrıca bu şekilde atanan kayyımın delil toplama yetkisi ve görevi de verilemeyecektir¹⁷¹. Burada atanan kayyım gizli soruşturmacı niteliği de taşımadığından kolluğun kullandığı yetkilere de sahip değildir¹⁷². CMK m. 133'e göre atanan kayyımın yönetim kurulunun bütün görev ve yetkilerini sona erdirecek biçimde atanması halinde yönetim kurulu üyelerinin şirketi temsilen yapmış oldukları işlemler ise geçersiz sayılacaktır¹⁷³.

CMK m. 133 gereğince kayyum atanmasına ilişkin mahkeme kararı kurucu nitelikte bir karardır¹⁷⁴. Aynı zamanda CMK m. 133'e göre atanan kayyımın ilişkin karar CMK m. 133/1 uyarınca TTSG ve diğer yerlerde yapılan ilan ise açıklayıcı nitelikte olacaktır¹⁷⁵. Ancak TTK m. 31/1-f hükmüne göre tescil edilen bütün işlemler bakımından her türlü değişiklik de yine tescil edilmesi gerektiğinden, CMK m. 133 uyarınca atanan denetim ya da yönetim

¹⁶⁸ KURU: s.292.

¹⁶⁹ BATTAL, Ahmet: Kayyum Denetimindeki Anonim Şirketin Yönetimi, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 2(1): 23-30, s. 25.

¹⁷⁰ BALSEVER: s. 141.

¹⁷¹ BALSEVER: s. 141.

¹⁷² BALSEVER: s. 141.

¹⁷³ ERSOY: s.103.

¹⁷⁴ ERSOY: s.103, BALSEVER: s.143.

¹⁷⁵ KURU: s.226, BALSEVER: s.143.

kayyımının da ticaret siciline tescil edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz¹⁷⁶. Mahkemenin kayyım atanmasına ilişkin kararı tescil edilmediği takdirde üçüncü kişiler bakımından tescil ile ilan arasında yanıltıcı bir görünüş meydana gelecektir¹⁷⁷. Burada ise TTK m. 37 uygulama bulacaktır¹⁷⁸. Bu hüküm gereğince tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması durumunda üçüncü kişilerin tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat etmedikleri müddetçe ilan edilen duruma ilişkin güvenleri korunacaktır. Kayyım atandığına ilişkin karar yalnızca ilan edilirse, üçüncü kişilerin ilan edilen bu duruma ilişkin güvenlerine üstünlük tanınacaktır¹⁷⁹.

b. CMK Uyarınca Atanan Kayyımının Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

CMK m. 133 gereğince atanan yönetim kayyımının görevi doktrinde bir görüş uyarınca bu görevin aynı zamanda bir koruma tedbiri teşkil etmesi sebebiyle gerekli olduğu süre boyunca, en geç ise hükmün açıklanmasına kadar devam edeceğini ileri sürmüştür¹⁸⁰. Fakat mahkeme, CMK m. 133 uyarınca atanan kayyımdan beklenen faydanın oluştuğu veya oluşmasına imkan bulunmadığı fark edildiği takdirde bu tedbire derhal son verilebilecektir¹⁸¹.

Kayyımlık görevinin kendiliğinden sona ermesi de söz konusu olabilmektedir. Şöyle ki TMK m. 403/3'ün atfı ile TMK m. 479 uyarınca kayyımın ölümü, gaipliği veya kısıtlanması durumunda kayyımlık görevi kendiliğinden sona erecektir. CMK uyarınca atanan kayyımın istifa etmesi durumunda da o kişi bakımından kayyımlık görevi bitmiş olacaktır¹⁸².

4. Denetim Kayyımı

İİK mülga m. 179a uyarınca iflasın ertelenmesi halinde atanan kayyıma denetim kayyımı denilmekteydi. Denetim kayyımı TTK ve TMK'da düzenlenmemiştir. Denetim kayyımı, yönetim kurulunun yapmış olduğu işlemlerin uygunluğunu denetleyip uygun bulduğu takdirde ise izin veren bir ön denetim kurumudur¹⁸³. Mahkeme tarafından denetim kayyımı atanması halinde yönetim kurulunun temsil ve idari görevleri ve yetkileri aynı şekilde devam edecektir¹⁸⁴. İİK mülga m. 179a maddesi uyarınca atanan denetim kayyımı yönetim kurulunun ya da diğer temsile yetkili kişilerin temsil

¹⁷⁶ Aynı yönde bkz. BALSEVER: s.143.

¹⁷⁷ BALSEVER: s.143.

¹⁷⁸ BALSEVER: s.143.

¹⁷⁹ BALSEVER: s.143.

¹⁸⁰ ŞAHİN: s.354.

¹⁸¹ ERSOY: s.103.

¹⁸² KURU: s.131.

¹⁸³ BATTAL: s.24.

¹⁸⁴ BATTAL: s.24.

yetkisini ortadan kaldırmıyor ancak bu kişilerin yapmış oldukları işlemler kayyımın onayına tabi oluyor veya ilgili yapılan işlemlerin kayyımla birlikte yapılması sağlanıyordu¹⁸⁵.

Uygulamada TTK m. 531 hükmü uyarınca açılan fesih davalarında yönetim kayyımı atanması talep edilmesine rağmen mahkeme denetim kayyımı atamaktadır¹⁸⁶. TTK m. 636/4 uyarınca fesih davası açıldığı hallerde limited şirketlere özgü olarak mahkeme tarafından gerekli önlemlerin alınabileceği hüküm altına alınmıştır. Yine limited şirketlere ilişkin çıkma ve çıkarılma durumunda TTK m. 638/2 uyarınca mahkemenin gerekli önlemleri alabileceği düzenlenmiştir. Anonim şirketlerde ise yalnızca organ eksikliği durumunda TTK m. 530 uyarınca yönetim kayyımı atanması söz konusu olmaktadır. TTK m. 636/4 ve TTK m. 638/2 uyarınca limited şirketlere ilişkin olarak düzenlenen bu iki hususun anonim şirketlere kıyasen dahi uygulanması mümkün değildir¹⁸⁷. Zira anonim şirketlere ilişkin bazı hükümlerin, limited şirketlere de uygulanacağı TTK m. 610 hükmünde olduğu gibi açıkça belirtilmişken, limited şirketlere ilişkin hükümlerin anonim şirketlere de uygulanacağını kanunda belirtilmemiştir. Burada kanun koyucu kıyasen uygulanacak hükümleri belirleme yoluna gittiğinden, kanunun amacı ve lafzından yola çıkarak aksi kanunda belirtilmedikçe limited şirketlere ilişkin hükümler, anonim şirketlere uygulanamaz. Anonim şirketlere denetim kayyımı atanmasına ilişkin husus temelini HMK m. 389'a dayanmaktadır. İlgili hüküm uyarınca "*Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.*"

Uygulamada, mahkemeler yönetim kayyımı atanmasını kabul etmeyip yönetim kurulu başkanının münferit olarak sahip olmuş olduğu temsil yetkisini ortadan kaldırarak, denetim kayyımı atayıp şirketi birlikte yönetmesi ve böylece şirketin işleyişi ve davacının çıkarlarının korunmasını sağlamayı hedeflemektedir. Ancak bu tarz kararlar limited şirketler bakımından doğru olabilecekse de anonim şirketler açısından haklı sebeple fesih veya diğer fesih davalarında "*mahkemenin gerekli tedbirleri alabileceği*" yönünde kanunda bir hüküm bulunmaması sebebiyle yerinde değildir. Zira kanaatimizce kanun koyucunun anonim şirketler bakımında

¹⁸⁵ BATTAL: s.24, KURU: s.129.

¹⁸⁶ KURU: s.127.

¹⁸⁷ KURU: s.127.

mahkemenin gerekli tedbirler alabileceği yönünde bir hüküm öngörmemiş olması bilinçli bir durumdur.

Yönetim kayyımının atanması yönetim kurulunun temsil yetkisini tamamen kaldırmayacak ancak yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisinin muhakkak sınırlandırılacaktır¹⁸⁸. TTK m. 630/2' de limited şirket ortakları haklı sebeplere dayanarak yöneticilerin, temsil ve yönetim hakkının sınırlandırmasını ya da kaldırmasını mahkemeden talep edilebilecektir. Ancak böyle bir düzenleme yine anonim şirketler bakımından söz konusu değildir. Bu açıdan HMK m. 389 gereğince mahkeme genel hükme dayanarak ihtiyati tedbire karar verebilecektir. Ancak TTK uyarınca anonim şirketlerin kendine has yapısı sebebiyle, anonim şirketlerin iç işleyişine müdahale edilmesine ilişkin hükümler sınırlıdır. Dolayısıyla yönetim kurulunun temsil yetkisini sınırlandırılacak olan denetim kayyımının atanması meselesi, ihtiyati tedbirin kötüye kullanılmasının önünün açılmaması için dikkatli bir şekilde başvurulması gerekmektedir¹⁸⁹. Fakat hem şirketin hem pay sahiplerinin hem de şirket alacaklarının korunmasının zorunlu olduğu durumlarda ilgili ihtiyati tedbirin uygulanma zorunluluğu ortaya çıkabilecektir. Bu sebepten söz konusu ihtiyati tedbir istisnai nitelikte olduğundan somuta yakın delillere dayanmalıdır. Yalnızca tarafların ileri sürdüğü iddialar nedeniyle bu tedbire başvurulamaması gerekmektedir¹⁹⁰.

5. Konkordatonun Tasdiki ile Kayyım Atanması

Konkordatonun tasdik edilmesi durumunda komiserin görevleri de sona erecektir. Bu durumda anonim şirketin yönetim kurulu, yönetim ve temsil yetkisine kavuşacaktır¹⁹¹. İİK m. 306 uyarınca, mahkeme tasdik kararı verdiği durumda alacaklıların korunması bakımından bir ya da daha fazla kişiyi kayyım olarak atayabilecektir. Tasdik edilmiş olan projede görevli olarak atanan komiser de kayyım olabilir. İİK m. 306'da açıkça belirtildiği üzere bu durumda kayyım atama zorunluluğu bulunmayacaktır. Ancak mahkeme gerekli görürse konkordato kayyımı atayacak ve kayyım bu durumda tasdik edilen konkordatonun gerçekleştirilmesi için gerekli yönetim, tasfiye ve gözetimle ilgili tedbirleri almak bakımından görevli ve yetkili olacaktır¹⁹².

TMK uyarınca atanan yönetim kayyımı ile İİK m. 306 uyarınca atanan kayyımın aynı niteliğe sahip olup olmadığı hükümde açık bir şekilde

¹⁸⁸ KURU: s.129.

¹⁸⁹ YILDIZ: s.104.

¹⁹⁰ KURU: s.129.

¹⁹¹ KILIÇ: s.412.

¹⁹² KILIÇ: s.412.

belirtilmemiştir. Konkordato kayyımı, yönetim ya da denetim kayyım olarak görev yapacaktır¹⁹³. İİK m. 306 uyarınca konkordato kayyımının görevi konkordato projesinin gerçekleştirilmesine yönelik yönetim ve gözetimle sınırlı olacaktır¹⁹⁴. Kanun maddesinde konkordato kayyımının, yönetim kayyımıyla aynı nitelikte olup olmadığı açık bir şekilde belirtilmemiştir. Ancak yönetim kayyımının görevlerinden bir tanesi konkordatonun yerine getirilmesi hususunda tasdik edilmiş olan proje uyarınca borçların ödenmesinin teminidir. Dolayısıyla kayyımın yönetim işlerine karışması zorunluluk teşkil edecektir¹⁹⁵. Bu sebepten konkordato kayyımının görevini yerine getirmesi için gerekli olan yönetim yetkisine sahip olduğu kabul edilmelidir.

Bu açıklamalarımız neticesinde konkordato kayyımı atandığı durumda, anonim şirketin yönetim yetkisinde bir daralma meydana gelecektir. Fakat temsil yetkisi bakımından bir daralma söz konusu olmayacaktır¹⁹⁶. Aynı zamanda kanunda konkordato kayyımının yönetim kurulunun, yönetim ve temsil yetkisini kullanacağına ilişkin bir hüküm bulunmadığından, yönetim kurulu konkordato kayyımı atansa bile görevine devam edecektir.

V. Sonuç

Türk Hukuku açısından kayyımlık kurumu, kural olarak kişilerin menfaatleri ile beraber aynı zamanda kamu yararını korumayı da amaçlayan ve genel olarak da TMK'da düzenlenmiş olan bir vesayet organıdır. Kayyım, geçici bir önlemdir. Gerçek ve tüzel kişilerin yargı gözetim ve denetimi altında hak ve menfaatleri korunması bakımından atanacaktır. Anonim şirketlerde koruma ihtiyacı temsil ve yönetim eksikliği olarak kendisini gösterebilecektir.

Anonim şirketlerde temsil yetkisinin, kayyım tarafından kullanılabilmesi mümkün olabilmektedir. TTK m. 412 gereğince genel kurul gündemini düzenlemek ve çağrı yapmak amacıyla atanmış olan temsil kayyımının temsil yetkisi mahkeme kararında belirlenen görev ve yetkilere kapsamında sınırlı kalacaktır. TTK m. 553 hükmü gereğince görevdeki yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası veya genel kurul kararına karşı yönetim kurulu tarafından iptal davası açılması durumunda da şirket söz konusu davada temsil etmek üzere bir temsil kayyımı atanacak ve temsil kayyımı yalnızca ilgili davadaki işlemlerle sınırlı olarak görev yetkililerine sahip olacaktır.

¹⁹³ ÖZTEK, Selçuk; BUDAK, Ali Cem; TUNÇ YÜCEL, Mütigan; KALE, Serdar; YEŞİLOVA, Bilgehan: Yeni Konkordato Hukuku, B.2, Yetki Yayınevi, Ankara, 2019, s.382.

¹⁹⁴ ALTAY, Sümer; ESKİOCAK, Ali: Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, B.4 Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s.393.

¹⁹⁵ KILIÇ: s.413.

¹⁹⁶ KILIÇ: s.413.

TTK m. 530 uyarınca organ eksikliği durumunda şirketi atanan temsil kayyımının temsil yetkisi yalnızca mahkeme ayrıca belirtilmemişse şirketin TMK m. 460/1 hükmün de belirtilen şirketin olağan işleriyle sınırlı kalacaktır. Bununla beraber TMK m. 462'de düzenlenen olağanüstü işleri yapmak konusunda mahkemeden izin alması gerekecektir. Şirketin işleyişinin kusursuz bir şekilde yürütülmesi gayesi ile mahkemenin, yönetim kayyımı atama kararında da bu kişilerin görevi ve yetkilerinin sınırlarını iyice belirlemesi gerekecektir. CMK m. 133 uyarınca da belirli koşulların gerçekleşmesi halinde yönetim kurulunun karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın onayına bağlı olduğu denetim kayyımının ya da yönetim kurulunun yetkilerinin kayyıma verildiği yönetim kayyımının atanması söz konusu olabilecektir. Fakat yönetim kurulunun yetkilerinin tümüyle kayyıma verildiği düzenlenmesi hükmün amacını aşar niteliktedir. Dolayısıyla bu kayyımın temsil yetkisi şirketine olağan işleriyle ilgili olarak TMK m. 460 vd. hükümlerince verilen yetkileri kapsadığını, TMK m. 461 ve 462'deki işlemlerini ise izinle yapabileceğini düşünmekteyiz.

Konkordatonun tasdik edilmesi halinde komiserin görevi sona ereceğinden, yönetim kurulu yönetim ve temsil yetkisine ancak bu takdirde kavuşabilecektir. İİK m. 306 gereğince mahkeme tasdik kararı verdiği durumda alacakların korunması bakımından bir ya da daha fazla kişiyi kayyım olarak atayabilecektir. Tasdik edilmiş olan projede görevli olarak atanan komiser de kayyım olabilir. İİK m. 306'da açıkça belirtildiği üzere bu durumda kayyım atama zorunluluğu bulunmayacaktır. Ancak mahkeme gerekli görürse konkordato kayyımı atayacak ve kayyım bu durumda tasdik edilen konkordatonun gerçekleştirilmesi için gerekli olan yönetim, tasfiye ve gözetimle ilgili tedbirleri almak bakımından görevli ve yetkili olacaktır.

KAYNAKÇA

ALTAŞ, Soner: Anonim Şirkete TTK ve TMK uyarınca Kayyum Atanması, Terazi Hukuk Dergisi, 11(117): 52-57.

ALTAY, Sümer; ESKİOCAK, Ali: Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, B.4 Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

ATALAY, Oğuz: Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2007.

BALSEVER, Sergül: Anonim Ortaklığın Temsili, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2024.

BATTAL, Ahmet: Kayyum Denetimindeki Anonim Şirketin Yönetimi, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 2(1): 23-30.

BOZKURT YAŞAR, Sevgi: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ, BATİDER, 34(1): 137-168.

ÇAMOĞLU, Ersin: Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması, İstanbul Barosu Dergisi, 1(5): 15-28.

EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.17, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2015.

ERSOY, Uğur: Ceza Muhakemesi Hukukunda Şirket Yönetimine Kayyum Tayini, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

GÜLTEKİN GÜNAYDIN, Burcu: Anonim Şirkette Zorunlu Organ Eksikliğine Dayanan Fesih Davası, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2012.

GÜMÜŞ, Mustafa Alper: Türk Medeni Hukukunda Kayyım, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006.

KAYAR, İsmail: İflasın Ertelenmesinde Kayyım, Hüseyin Ülgen'e Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007.

KAYIKLIK, Abdurrahman: Anonim Şirketin Temsili, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2024.

KEÇECİOĞLU, Burak: Anonim Şirkette Kayyım, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2024.

KENDİGELEN, Abuzer: Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, B.3, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

KERVANKIRAN, Emrullah, Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.

KILIÇ, Ahmet Hasan: Anonim Şirketin Temsili, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.

KILIÇOĞLU Ahmet Mithat: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.18, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018.

KIRCA, İsmail; ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal; MANAVGAT, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku: Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013.

KÖKER, Nilüfer: CMK Madde 133 Uyarınca Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini, Fasikül Hukuk Dergisi, 10(100): 453-463.

KURU, Özge: Anonim Şirketlerde Temsil ve Temsil Yetkisinin Devri, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

MOROĞLU, Erdoğan: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, B.8, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

NAMİ, Halûk Nami: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.17, Beta Yayınevi, İstanbul, 2020.

OĞUZMAN, M. Kemal; ÖZ, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Vedat Kitapçılık, B.18, İstanbul, 2020.

ÖZBEK, Veli Özer; DOĞAN Koray; BACAKSIZ Pınar: Ceza Muhakemesi Hukuku, B.12, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

ÖZTEK, Selçuk; BUDAK, Ali Cem; TUNÇ YÜCEL, Müjgan; KALE, Serdar; YEŞİLOVA, Bilgehan: Yeni Konkordato Hukuku, B.2, Yetki Yayınevi, Ankara, 2019.

POROY, Reha; TEKİNALP, Ünal; ÇAMOĞLU, Ersin: Ortaklıklar Hukuku II, B.13, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

PULAŞLI, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

SOYKAN, İsmail Cem: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012.

ŞAHİN, Cumhur: Ceza Muhakemesi Hukuku I, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.

ŞENER, Oruç Hami: Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, B.3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

ŞENER, Oruç Hami: Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Adalet Yayınevi, B.1, Ankara, 2015.

ŞENYÜZ, Doğan: Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler, B.8, Ekin Yayınları, Bursa, 2016.

TEKİNALP, Ünal: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık, B.2, İstanbul, 2012.

TOK, Mehmet Can: Ceza Muhakemesi Hukukunda Elkoyma ve Şirket Yönetimi İçin Kayyım Atama Tedbirleri, Fasikül Hukuk Dergisi, 10(104): 24-30.

TÜRKOĞLU, Ferah: Anonim Ortaklıklarda Organ Boşluğu ve Ortaklığa Kayyım Atanması, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2): 127-149.

ÜNVER, Yener; HAKERİ, Hakan: Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, B.15, Ankara, 2019.

YEŞİLOVA, Bilgehan; KALE Serdar: Yeni Konkordato Hukuku, B.2, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019.

YILDIZ Ekrem; GÜRSOY Serhan: Kayyımlık ve Kayyım Katılımıyla Görülmesi Gereken İşler ve Davalar, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007.

YILDIZ, Şükrü: Sermaye Şirketlerine Yönetim Kayyımı Atanması Gerektiren Haller, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(32): 95-106.

<https://www.kazanci.com.tr/>

<https://sozluk.gov.tr/?ara=kayy%C4%B1m%20>

http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=309081